

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Kan vi möta barn som utsätts om vi inte frågat om utsattheten?

**– En kvalitativ studie om yrkesverksammas perspektiv på
arbetet med kommersiell sexuell exploatering av barn**

Sara Agvall och Linn Andersson Bergman

Kandidatuppsats SOPB63
VT 2023
Handledare: Lina Ponnert

Abstract

Authors: Sara Agvall and Linn Andersson Bergman

Title: *Can we meet children who are exposed if we have not asked about the exposure?*

- *A qualitative study of professionals' perspectives on the work with commercial sexual exploitation of children.*

Supervisor: Lina Ponnert

Assessor: Lupita Svensson

The aim of this study was to explore professionals' perspective on their work and responsibility in relation to children who are exposed to commercial sexual exploitation. The method chosen for this study was qualitative semi-structured interviews, that included a vignette, with professionals working with children, both social service workers and counsellors. The findings of this study were analyzed with Goffman's frame-theory to understand the professionals' view on their work and knowledge. Additionally we used Brante's concepts on competence fields, social regulation and social interaction, to help us understand the difference between the professionals course of action in working with children exposed to commercial sexual exploitation. This study found that there is a lack of knowledge among the professionals when it comes to commercial sexual exploitation of children, however the knowledge and experience that professionals have with children in difficult situations in general makes them feel secure in working with this issue. The study also found that it's hard for professionals to reach the topic of commercial sexual exploitation when working with children, if they don't ask about it. There were no standardized questions regarding this subject and the responsibility of asking about it, was in the hands of the professionals. The last finding was that it is a challenge for social work professionals to have specialized knowledge of each problem area children might face, because of the width of the topics they cover in their work. A dilemma with the absence of standardized questions is, that is there no indication of commercial sexual exploitation, there is a risk that the problem is left in the dark. However the study showed that the most important thing about commercial sexual exploitation is that we ask children about it.

Keywords: *commercial sexual exploitation of children, commercial sexual exploitation, social work, social service, frame theory.*

Förord

Vi vill först rikta ett stort tack till våra respondenter, för att ni avsatt tid för oss och ställt upp. Tack för att ni ville dela med er av era spännande tankar och kloka resonemang. Utan ert deltagande hade denna uppsats inte varit möjlig och vi uppskattar att ni visade intresse för vårt ämne och tyckte det var viktigt. Vi vill även tacka vår handledare Lina Ponnert för all tid och handledning du gett oss. Utan dina tankar, synpunkter och motivation hade vår uppsats inte varit densamma. Slutligen vill vi tacka varandra för ett tryggt samarbete.

Sara Agvall och Linn Andersson Bergman

Maj 2023, Lund.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Problemformulering	1
1.2 Syfte och Frågeställningar.....	3
1.3 Arbetsfördelning	4
2. Bakgrund.....	4
2.1 Begreppsdefinition	4
2.2 Lagstiftning.....	5
2.3 Det organisatoriska ansvaret	5
3. Tidigare forskning.....	7
3.1 Sökvägar	7
3.2 Avsaknaden av kunskap hos yrkesverksamma.....	7
3.3 Yrkesverksammas upplevelser av arbete med sexuell utsatthet.....	8
3.4 Orsaker och riskfaktorer till att barn utsätts för kommersiell sexuell exploatering.....	10
3.5 Att bli frågad om sexuell (o)hälsa.....	11
4. Teoretiska utgångspunkter.....	12
4.1 Goffmans ramteori.....	13
4.1.1 Ram, inramning	13
4.1.2 Individens informationsläge	14
4.2 Professionella kompetensfält.....	15
5. Metod.....	15
5.1 Metodologiska överväganden.....	15
5.1.2 Semistrukturerade intervjuer	16
5.1.3 Vinjett	16
5.2 Urval	17
5.3 Genomförande.....	19
5.4 Bearbetning och analys.....	20
5.5 Förförståelse	21

5.6 Studiens tillförlitlighet	21
5.7 Forskningsetiska överväganden.....	23
5.7.1 Forskningsetiska krav	23
6. Resultat och Analys	24
6.1 Studiens respondenter	24
6.2 Verksamhetens avtryck på ansvaret	24
6.3 Att fråga om kommersiell sexuell exploatering.....	27
6.3.1 Utan hjälpmedel får du ta eget ansvar	27
6.3.2 Indikationen avgör	31
6.4 Vilken kunskap behöver man	33
6.4.1 Erfarenhetens tillgångar.....	33
6.4.2 Vi kan inte vara specialister på allt.....	35
7. Diskussion	37
8. Referenser	41
9. Bilagor	46

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Jämställdhetsmyndigheten (2021, s. 7, 17) skriver i sin rapport "Prostitution och Människohandel" att antalet barn och unga som söker hjälp för kommersiell sexuell exploatering har ökat de senaste åren. Detta beror bland annat på digitaliseringen och att unga i lägre åldrar har tillgång till sociala medier där vuxna kan söka upp barn för sexuella ändamål (Brottsförebyggande rådet 2022, s. 19). Kontakten med förövarna startar idag på internet, på olika hemsidor och chattforum. Det kan börja med en förfrågan om att skicka bilder, som sedan leder till förfrågningar om fysiska möten (Jonsson, Svedin & Hydén, 2015, s. 18). Mörkertalet för hur många barn som utsatts anses vara stort, Riksrevisionen uppskattade att det var omkring 10 000 barn i Sverige som utsatts 2020, medan Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik menar att det 2021 endast var 234 anmälda sexköpsbrott mot barn (Brottsförebyggande rådet 2022, s. 7). Kommersiell sexuell exploatering av barn definieras som sexuella handlingar i utbyte mot någon form av ersättning (Karlén 2009, s. 2). Exempel på ersättning som barnet får i utbyte kan vara kläder, sovplats, pengar, presenter, alkohol eller droger (Socialstyrelsen 2015, s. 10).

Inom flertalet verksamheter där barn är målgruppen finns det kunskapsluckor kring kommersiell sexuell exploatering. I ett systematiskt översiktsarbete kring kommersiell sexuell exploatering av barn och unga inom Europa konstateras det att en mer omfattande kunskap och kännedom hos yrkesverksamma behövs (Benavente et al., 2022, s. 1543). Vuxna och barn som utsatts för kommersiell sexuell exploatering beskriver att de upplevt en kompetensbrist hos de professionella de mött vid stödinsatser (Child10, Intedinhora, Ellencentret 2020, s. 29). Bemötandet präglades av skuld, skam, förminskande, undvikande samt en känsla av uppgivenhet kring möjligheten att ens få någon hjälp (Child10, Intedinhora, Ellencentret 2020, s. 15).

I Socialtjänstlagens (SoL) 2 kap 1§ (2001:453) framgår det att varje enskild kommuns ansvar är att tillgodose individens skydd och stödbehov vid utsatthet. Verksamheter som möter barn som utsatts eller tidigare har utsatts för kommersiell sexuell exploatering är bland annat socialtjänsten, Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och elevhälsan (Socialstyrelsen 2015, s. 3).

I fall där barn är i risk att tas skada ska Socialnämnden utifrån 5 kap 1a§ SoL samverka med relevanta myndigheter och organisationer, detta för att barnet eller den unge ska få stöd och hjälp utifrån ett holistiskt perspektiv (Socialstyrelsen 2015, s. 53). Detta menar vi visar varför kommersiell sexuell exploatering av barn är relevant för socialt arbete.

Det finns olika orsaker till att man som barn kommer i kontakt med kommersiell sexuell exploatering. En anledning kan vara psykisk ohälsa, vilket samtliga respondenter i Jonsson, Svedin och Hydéns (2015, s. 18) studie beskriver. De menar att kommersiell sexuell exploatering kan vara ett sätt att lindra ångest eller skada sig själv (Jonsson, Svedin & Hydén 2015, s. 21-23). I Långberg och Lundström Mattssons (2008, s. 19) rapport beskriver de att personal på BUP kritiserar sitt arbete med sexuell hälsa, då de ibland missar att fråga om sex och sexualitet när de möter patienter. Om patienten söker vård för exempelvis en ätstörning, väljer personalen att fokusera på det och ställer inte frågor om sex och sexualitet.

Den målgrupp som anses vara extra sårbar för kommersiell sexuell exploatering är barn och unga som tidigare varit utsatta för sexuella övergrepp (Socialstyrelsen 2015, s. 17). 78% av respondenterna i Jonsson, Svedin och Hydéns (2015, s. 18) studie har blivit utsatta för sexuella övergrepp innan de utsatts för kommersiell sexuell exploatering. Även andra former av utsatthet, både fysiskt och psykiskt våld, var vanligt bland respondenterna. Instabila familjesituationer var också återkommande bland respondenterna. De unga kvinnorna uppger att orsakerna till att de utsatts för kommersiell sexuell exploatering kunde bland annat bero på tidigare trauman, ensamhet, att inte känna sig sedd, känna sig annorlunda och kontrollbehov. Det finns därmed en orsak till att som yrkesverksam att vara uppmärksam på att kommersiell sexuell exploatering kan vara sammankopplat med andra former av problematik hos barn (Jonsson, Svedin & Hydén, 2015, s. 21-22).

Om kommersiell sexuell exploatering anses vara ett uttryck för psykisk ohälsa eller ett självska debeteende kan det anses vara BUPs ansvar att bemöta barnet. Samtidigt har socialtjänsten ansvar för att barn ska växa upp under trygga levnadsförhållanden och för att skydda barnet från våld (Socialstyrelsen 2015, s. 48, 53). Om kommersiell sexuell exploatering, som Karlén (2009, s. 2) skriver, är en form av tvång och våld, kan vi fråga oss om det kanske är socialtjänstens ansvar att bemöta problemet. Jonsson, Svedin och Hydén (2015, s. 21-23) skriver att många av de utsatta beskriver problematiska familjeförhållanden. Detta kan då innebära att barn som utsätts kommer i kontakt med socialtjänsten med familjesituation som

grundorsak, snarare än kommersiell sexuell exploatering. När ett barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering också har andra svårigheter förstår socialtjänsten inte alltid omfattningen av den kommersiella sexuella exploateringen som problem, utan väljer att fokusera på till exempel oroliga hemförhållanden (Priebe 2008, s. 68).

Elevhälsan, som är en del av skolans verksamhet, kan ses som det mest tillgängliga stödet för barn, då alla barn ska gå i skolan enligt 7 kap 2§ Skollagen (2010:800). Det kan därmed vara dit barnet vänder sig angående sin erfarenhet av kommersiell sexuell exploatering. Skolan vill utbilda kring och förebygga kommersiell sexuell exploatering, samtidigt har skolan en brist på resurser och tid samt ett behov av mer samverkan och utbildning kring kommersiell exploatering (Långberg & Lundberg Mattsson 2008, s. 20-21).

Det kan därmed vara många olika aktörer som möter barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering och problemet kan vara komplext och kräva insatser från yrkesverksamma inom olika verksamheter. Med utgångspunkt i den uttryckta kunskapsbristen hos yrkesverksamma samt möjligheten att tolka utsattheten för kommersiell sexuell exploatering på olika sätt, är det intressant att undersöka hur de yrkesverksamma inom verksamheterna BUP, socialtjänst och elevhälsa bemöter och ser på ansvaret för arbetet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering. För att hjälpa oss att undersöka detta har vi valt att använda oss av Goffmans *ramteori* samt Brantes begrepp *social reglering* och *social integration*.

1.2 Syfte och Frågeställningar

Syftet med vår studie är att undersöka och belysa yrkesverksammas perspektiv på sitt *arbete* och *ansvar* i relation till barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering. Inför ramen av studien har vi därför valt dessa frågeställningar:

- Hur beskriver yrkesverksamma att de gör i praktiken om de möter barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering samt vilka redskap anser de behövs för att fråga barn om detta?
- Hur ser yrkesverksamma på sin kunskap och kompetens kring kommersiell sexuell exploatering av barn?

- Vilka möjligheter och utmaningar kan urskiljas i arbetet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering?

1.3 Arbetsfördelning

Under arbetets gång har vi försökt dela upp arbetet jämnt mellan oss, för att uppnå detta har vi suttit tillsammans och skrivit varje dag. Under processen har vi även diskuterat tillsammans och gått igenom det vi skrivit. I vissa delar, som metod, har vi delat upp skrivandet av de olika avsnitten mellan oss, men därefter har vi läst igenom och ändrat i varandras avsnitt. Intervjuandet har delats upp på så vis att båda två varit med på intervjuerna men vi turats om att leda intervjun. Transkriberingen har även delats upp på hälften, där vi i efterhand kontrollerat den andres transkribering för att säkerställa innehållet.

2. Bakgrund

2.1 Begreppsdefinition

Begreppet kommersiell sexuell exploatering av barn innebär sexuella handlingar i utbyte mot någon form av ersättning, såsom pengar, mat, droger, sovplats, godis, leksaker, resor eller alkohol till barnet eller till annan part. Det finns olika former av kommersiell sexuell exploatering mot barn, exempelvis barnprostitution, barnpornografi och trafficking (Karlén 2009, s. 2). Orsaken till att vi väljer att använda oss av begreppet kommersiell sexuell exploatering av barn istället för barnprostitution eller sex mot ersättning är för att visa utsattheten samt att ansvaret läggs på förövaren istället för på barnet. Ytterligare en anledning är att begreppet kan innefatta många olika sexuella handlingar. Det är skillnad på kommersiell sexuell exploatering och sexuell exploatering. Den konkreta skillnaden är att barnet inte får någon form av ersättning vid sexuell exploatering, men med det sagt är maktmissbruket, exploateringen och det sexuella utnyttjandet detsamma (Karlén 2009, s. 2-3). I denna uppsats är vi intresserade av den kommersiella sexuella exploateringen av barn. När vi talar om barn, syftar vi på barn upp till 18 år. Det är då man räknas som myndig i Sverige och lagstiftningen om kommersiell sexuell exploatering syftar också på barn upp till 18 år när de skriver barn. Begreppen barn och unga kommer också att förekomma i uppsatsen, eftersom den tidigare forskningen innefattar studier med ungdomar och unga vuxna.

2.2 Lagstiftning

I sexualbrottslagstiftningen finns brottet utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, 6 kap 9§ Brottsbalken (BrB) (1962:700), som omfattar barn under 18 år. 2020 fick brottet *köp av sexuell handling av barn* en ny rubricering, *utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling* och 2022 höjdes även straffskalan från minimistraffet böter till minimistraffet 6 månaders fängelse. Orsaken till ändringen grundas i kritik från FN och ideella organisationer, där straffet inte ansetts vara i proportion med brottets allvarlighet och kränkningen det innebär mot barnet (Brottsförebyggande rådet 2022, s. 1; Prop. 2021/22:231). I lagstiftningen står det tydligt att brottet omfattar barn upp till 18 år, till skillnad från annan sexualbrottslagstiftning som i vissa fall endast innefattar barn upp till 15 år, exempelvis 6 kap 10a§ BrB. Vid sexköpsbrott mot barn som är under 15 år kan även andra brott som våldtäkt mot barn 6 kap 4§ BrB aktualiseras (Brottsförebyggande rådet 2022, s. 11).

Föreanta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) (2018:1197) är implementerad i svensk lagstiftning. Barnkonventionen blev 2020 svensk lagstiftning, men ratificerades redan 1990 (Barnombudsmannen 2021). Barnkonventionen omfattar alla barn under 18 år. Artikel 34 i Barnkonventionen säger att barn ska skyddas mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp och att staten ska ta ansvar för att skydda och förhindra att barnet utsätts för exempelvis prostitution. I artikel 3 i Barnkonventionen, principen om barnets bästa, ska barnets bästa alltid beaktas i första hand vid åtgärder som rör barn. I och med att socialtjänsten, skolan och BUP möter barn i sitt dagliga arbete gäller beaktningen av barnets bästa. Principen om barnets bästa är implementerad i Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen och Skollagen. I 1 kap 2§ Socialtjänstlagen (SoL) (2001:453) står det "Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande". I Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) (2017:30) som BUP går under, ska enligt 5 kap 6§ HSL barnet bästa särskilt beaktas när hälso- och sjukvård ges till barn. Barnets bästa ska även beaktas inom all utbildning som rör barn enligt 1 kap 10§ Skollagen, som elevhälsan svarar under.

2.3 Det organisatoriska ansvaret

De yrkesverksamma vi valt att fokusera på i uppsatsen verkar inom verksamheter som har olika

ansvarsområden, samtidigt som de flesta har en gemensam yrkesutbildning som socionom. Deras grundprofession och utbildning är socionom, trots att de har olika yrkestitlar, vilka är socialsekreterare och kurator. Inom socialtjänsten är de som arbetar utbildade socionomer, detta kan skilja sig inom elevhälsan och BUP. På BUP och elevhälsan har kuratorerna oftast en socionomutbildning, men det kan även förekomma andra utbildningsbakgrunder. Socionomutbildningen är en bred generalistutbildning, trots att de flesta yrkesverksamma vi intervjuat har samma utbildningsbakgrund är deras arbete och kunskapsnivå påverkat av den yrkesrollen de har (Svensson 2019, s. 39).

Socialtjänsten, BUP och elevhälsan har alla anmälningsplikt till socialtjänsten när det finns oro för att ett barn far illa enligt 14 kap 1§ SoL. Vid orosanmälan har alla dessa instanser skyldighet, att på socialtjänstens begäran, att bryta sekretess och informera socialtjänsten om allt som har relevans för socialtjänstens kommande utredning gällande barnet enligt 10 kap 28§ Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) (2009:400) och 14 kap 1§ tredje stycket SoL. Det är på socialtjänsten som orosanmälningar från olika personer och aktörer tas emot, socialtjänsten ska då inom två veckor avgöra om utredning ska påbörjas eller inte. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret att ge stöd och hjälp som behövs till den enskilda enligt 2 kap 1§ SoL. I 5 kap 1§ SoL står det att socialtjänsten ska sörja och skydda barnet om risken finns att barnet utvecklas ogynnsamt. När ett barn har varit utsatt för ett brott eller misstänks varit utsatt för ett brott och kan behöva skydd, stöd och insatser har socialtjänsten ett särskilt ansvar för att barnet får det stöd och hjälp som den behöver enligt 5 kap 11§ SoL. När det kommer till sexualbrott i 6 kap BrB ska socialtjänsten enligt *Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning av ärenden som gäller barn och unga*, SOSFS 2014:6, göra en polisanmälan om det inte strider mot barnets bästa.

Barn- och ungdomspsykiatri erbjuder psykiatriskt stöd, utredning och behandling för barn under 18 år (Barn- och ungdomspsykiatri 2023). Enligt 5 kap 8§ HSL ska samhällsorgan samverka tillsammans när barn far illa eller riskerar att göra det. BUP kan vara ett av de samhällsorgan som inkluderas i detta. Enligt Skollagen 7 kap 2§ har vi skolplikt i Sverige, vilket innebär att alla barn ska gå i skolan. Skolan kan därför vara en plats för att fånga upp barn som mår dåligt. I 2 kap 25§ Skollagen står det att det ska finnas tillgång till bland annat kurator och psykosociala insatser. Det står också att elevhälsans ansvar främst är att arbeta hälsofrämjande och förebyggande.

3. Tidigare forskning

Vi kommer i detta kapitel presentera en översikt av den tidigare forskningen som finns relaterad till vårt forskningsområde. Vi har valt ut tio artiklar för att ge en bild av kunskapen om vårt område. Detta kapitel har vi valt att dela upp under följande fyra teman: *Avsaknaden av kunskap hos de yrkesverksamma*, *Yrkesverksammas upplevelser av arbetet med sexuell utsatthet*, *Orsaker och riskfaktorer till att barn utsätts för kommersiell sexuell exploatering* och *Att bli frågad om sexuell (o)hälsa*.

3.1 Sökvägar

Den tidigare forskningen vi tagit del av har inhämtats via LUBsearch och Google Scholar. Forskningen vi har använt oss av är peer reviewed för att forskningen ska hålla hög kvalitet i vår studie. Vi har framförallt hittat artiklar på engelska, men har även sökt på svenska. Exempel på sökord vi har använt oss av är *commercial sexual exploitation of children*, *kommersiell sexuell exploatering*, *adolescents/children selling sex*, *professionals working with sexual abuse*, *social work sexual exploitation*, *professional knowledge*. Vi har även kedjesökt artiklar, alltså tittat i artiklarnas referenslistor för att hitta nya artiklar. Vi har försökt begränsa vårt kunskapsläge till forskningsartiklar från 2000-talet, då lagstiftningen kring vårt ämne har förändrats i Sverige samt att fler barn fått tillgång till smartphones. I sökandet har vi även försökt begränsa oss till studier i en svensk kontext på grund av att välfärdssystemen ser olika ut. För att täcka en större del av vårt forskningsområde har vi valt tre andra artiklar, som är i en västerländsk kontext, då forskningen i Sverige var begränsad.

3.2 Avsaknaden av kunskap hos yrkesverksamma

I Norlis (2001) artikel "Hjelpeapparatets forhold til kommersiell seksuell utnyttning av barn og unge" undersöks arbetet med minderåriga som har eller misstänks ha utsatts för kommersiell sexuell exploatering i Norge. Studiens respondenter är yrkesverksamma inom organisationer som arbetar för att skydda och stödja utsatta barn, såsom polisen, socialtjänsten, Barn- och ungdomspsykiatri och missbruksvården. Norli (2001, s. 4) har undersökt respondenternas kunskap och deras möten med barn och unga som har utsatts eller misstänkts blivit utsatta för kommersiell sexuell exploatering. Respondenterna beskriver en upplevd avsaknad av kunskap

om kommersiell sexuell exploatering i allmänhet, de olika formerna av kommersiell exploatering och även lagstiftningen om problemområdet. Norli (2001, s. 59-60) menar att kunskapen även brister i identifieringen av, orsakerna till samt konsekvenserna av kommersiell sexuell exploatering av barn och därmed har svårt att fånga upp barnet. I artikeln "Increasing Child Serving Professionals' Awareness and Understanding of the Commercial Sexual Exploitation of Children" menar Maureen et al. (2019) att barn som utsätts för kommersiellt sexuell exploatering kan behöva en rad olika insatser, såsom psykiatrisk rådgivning och behandling för trauma eller missbruk. Trots behoven får inte alltid de utsatta barnen den hjälpen de behöver och Maureen et al. (2019, s. 420) menar likt Norli (2001, s. 59-60) att det beror på bristen av kunskap kring identifiering av barn som utsätts. Risken med att inte kunna identifiera barn som utsätts är att det lämnas i tystnad då barnen själva sällan berättar om sin utsatthet för kommersiell sexuell exploatering (Maureen et al., 2019, s. 420).

Både Norli (2001) och Maureen et al. (2019) beskriver kunskapsbristen om kommersiell sexuell exploatering av barn. Maureen et al (2019, s. 222- 224) har genomfört en kvantitativ studie med kvalitativa inslag med yrkesverksamma som arbetar inom skyddsnätet för barn, såsom kuratorer, terapeuter och socialsekreterare. Där undersöker de hur kunskapen kan öka genom utbildning om kommersiell sexuell exploatering av barn. Det studien visar är att deltagarna upplevde ökad kunskap för att kunna identifiera utsatta barn och vilka insatser som kan vara lämpliga (Maureen et al., 2019, s. 427).

3.3 Yrkesverksammas upplevelser av arbete med sexuell utsatthet

I artikeln "Working With Sexually Abused Children" har Pistorius et al (2008) genomfört en kvalitativ studie där tio kvinnliga terapeuter som arbetar med sexuellt utnyttjade barn intervjuats. Studiens syfte var att undersöka hur terapeuter som arbetar med denna typ av tunga ämnen påverkas i sitt eget liv. Samtliga deltagare beskrev att de påverkats av sitt arbete och detta identifierades genom ställföreträdande trauma, gränssättning och personlig utveckling. Det ställföreträdande traumat, de emotionella kraven som läggs på terapeuterna som får ta del av klienternas traumatiska upplevelser, tog sig i uttryck genom utmattning, stor sorg och isolering (Pistorius et al., 2008, s. 185-186). Terapeuterna i studien beskriver även att de har gjort en personlig utveckling inom sitt arbete. De har utvecklat mer kliniska färdigheter och en ökad känslighet och självförtroende inom sitt jobb genom att arbeta med barn påverkade av allvarliga trauman (Pistorius et al., 2008, s. 188).

Som nämnt ovan kan sexuella övergrepp och frågor om sexuell hälsa vara påfrestande för yrkesverksamma att arbeta med. I artikeln "Staff's experiences of a pilot implementation of the SEXual health Identification Tool for assessing sexual ill health among visitors to Swedish youth clinics: A focus group study" beskriver Hammarström et al. (2021) yrkesverksammans på ungdomsmottagningens erfarenhet av att arbeta med ett nytt verktyg kallat SEXIT "the sexual health identification tool". Hammarström et al. (2021, s. 2) menar att unga människor lider av sexuell ohälsa i större utsträckning än vad vuxna gör, men att yrkesverksamma på ungdomsmottagningar i Sverige gärna hoppar över att ställa frågor om detta för att det upplevs som obekvämt. Man saknar självförtroende för att fråga eller oroar sig för att göra klienten obekväm. Trots det menar hon att det behövs då unga sällan berättar om sexuell utsatthet om de inte får frågan.

I Norlis (2001, s. 61) studie nämner respondenterna även att kommersiell sexuell exploatering är ett tabubelagt problem i samhället, vilket kan beror på att denna typ av sexuella handlingar anses problematiska och smutsiga. Det kan vara svårt att som sätta sig in i som yrkesverksam, då det är befläkat med skuld och skam. I och med att problematiken är stigmatiserad undviker respondenterna att beröra den, vilket resulterar i att barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering riskerar att osynliggöras och skapa skam hos det utsatta barnet själv (Norli 2001, s. 64-65).

I Hammarströms et al. (2021, s. 2) studie om verktyget SEXIT genomfördes fokusgruppsintervjuer med professionella på ungdomsmottagningar. SEXIT innefattade en utbildning för personalen som bland annat handlar om sexliv, dejting, läggning, övergrepp, kommersiell sexuell exploatering, alkohol och droger. SEXIT innehåller även ett frågeformulär som besökaren får besvara. Resultatet visade att med hjälp av detta frågeverktyg kände sig personalen mer förberedda, trygga och ökade sin kunskap om sexuellt risktagande. Verktyget uppskattades av de flesta ungdomarna på mottagningarna och trots att det behöver utvecklas och implementeras tydligare i verksamheterna, upplevde personalen verktygen som något positivt Hammarströms et al. (2021, s. 4-6).

3.4 Orsaker och riskfaktorer till att barn utsätts för kommersiell sexuell exploatering

I Benavente et al. (2022) artikel "Commercial sexual exploitation of children and adolescents in Europe: A systematic review" sammanfattas artiklar om kommersiell sexuell exploatering av barn och forskarna menar att det finns en stor bredd av sociala, emotionella, personliga, psykologiska, familjära, miljömässiga och tekniska faktorer som gör att barn blir sårbara för kommersiell sexuell exploatering. Riskfaktorerna som belyses speciellt är om barn varit utsatta för någon form av våld, försummelse, misshandel inom familjen, eller utomstående, även barn som lider av psykisk ohälsa, självskadebeteenden, suicidtankar, drog- och alkoholproblem löper större risk.

Jonsson, Svedin och Hydén (2015) synliggör i sin studie "Young women selling sex online narratives on regulating feelings" unga kvinnors berättelser om att ha varit utsatta för kommersiell sexuell exploatering. De genomförde en kvalitativ intervjustudie i Sverige med 15 unga kvinnor som alla började sälja sexuella handlingar innan 18 års ålder. I studien framgår det att flera av de unga kvinnorna har erfårit en traumatisk livshändelse som orsak till varför de har börjat med sexuella handlingar mot ersättning. Alla kvinnorna i studien led eller hade lidit av psykisk ohälsa. Ytterligare orsaker till att börja sälja sexuella handlingar som respondenterna tog upp var känslor av ensamhet, att vara annorlunda, känna sig exkluderad samt osäkra hemförhållanden.

Att sälja sexuella handlingar har för vissa av respondenterna kunnat vara ett sätt att känna sig sedda och bekräftade, att återta kontroll över sitt liv och i vissa fall som ett sätt att hantera känslor och ångest och vissa fall även som ett självskadebeteende (Jonsson, Svedin & Hydén 2015, s. 23) . I Fredlunds et al. (2018) enkätstudie "Adolescents' motives for selling sex in a welfare state – A Swedish national study" bekräftas orsakerna till att unga säljer sex i Sverige kan vara emotionella och kopplade till behov av bekräftelse, närhet, ångestlindring, tidigare sexuella övergrepp, andra trauman och sex som självskadebeteende. Till skillnad från Jonsson, Svedin och Hydéns (2015) studie tar Fredlund, et.al (2018, s. 293) upp tre orsakskategorier till varför unga i Sverige säljer sex. Den första orsakskategorin är den emotionella som nämnt ovan. Den andra kategoriseras som materiell, att motivet handlar om ersättning, oftast alkohol, pengar eller droger. Den tredje orsakskategorin handlade om att det var spännande att testa, påverkad

av andra eller påverkade av alkohol. Den sista kategorin bestod framförallt av unga som endast sålt sex en gång, men även de som inte ville svara på varför de hade sålt sex.

Fredlund, et al. (2018, s. 293) beskriver vikten av professionellas medvetenhet om att det finns olika orsaker till att man som ung säljer sex. Det är viktigt att de professionella är medvetna om att allvarlig psykisk ohälsa och emotionella trauman kan vara sammankopplat med det. Utifrån orsaken kopplat till ersättningen menar Fredlund, et al. (2018, s. 293.) att för att kunna hjälpa denna grupp behöver hjälp kring andra faktorer som missbruk prioriteras och att försöka förstå vad behovet av pengar grundar sig i.

Det finns också externa riskfaktorer som kan påverka att barn säljer sexuella handlingar mot någon form av ersättning. I Jonsson, Svedin och Hydéns (2014) studie "Without the Internet, I never would have sold sex: Young women selling sex online" har samtliga respondenter, som utsatts för kommersiell sexuell exploatering, träffat sina köpare via internet. Resultatet av studien visade att internet spelar en viktig, om inte, en avgörande roll. Jonsson, Svedin och Hydén (2014) menar att kontakten via ungdomssidor kan tolkas som någon form av grooming, alltså att köparen systematiskt desensibiliserar barnet till den grad att hen är villig att delta i sexuell aktivitet utan att barnet hade bett om det. Utöver dessa ungdomssidor skedde mycket av kontakten via dejtingsidor där man kunde få förslag om sexuell handling mot någon form av ersättning, även där första gången utan att ha bett om det.

3.5 Att bli frågad om sexuell (o)hälsa

Hammarströms et al. (2022) artikel "Ask me, listen to me, treat me well and I shall tell: a qualitative study of Swedish youths' experiences of systematic assessment of sexual health and risk-taking (SEXIT)" beskriver att patienter som blir frågade om sexuell hälsa uppskattar att få de frågorna. Kvalitativa intervjuer genomfördes där de undersökte besökare på ungdomsmottagningens upplevelse av att kuratorer och barnmorskor arbetat utifrån verktyget Sexual Health Identification Tool (SEXIT), som beskrivits ovan. Ungdomen fyller i frågeformuläret själv och därefter går den yrkesverksamma igenom svaren med ungdomen. Detta för att kunna göra en bedömning kring risker utifrån sexuell hälsa (Hammarström et al., 2022, s. 285).

Respondenterna menar att frågorna i formuläret som ställs är relevanta, berör problem som de är oroad över och lyfter frågor som dem själva bekräftar att de inte hade vågat ta upp, men uppskattar att de kom på tal (Hammarström et al., 2022, s. 292). För vissa ungdomar väckte några av frågorna jobbiga känslor, exempelvis frågor om att ha haft samlag mot sin egen vilja. Ungdomarna menar att det hade känts svårare att svara på frågorna direkt till en yrkesverksam utan att det var enklare att få fylla i enkäten, få fundera på svaren och därefter diskutera (Hammarström et al., 2022, s. 289-290). Vissa ungdomar uttryckte en rädsla för att bli dömda eller illa behandlade utifrån svaren. 87% av ungdomarna upplevde frågorna som relevanta och bekväma att få. Ungdomarna understryker behovet av att bli bemött med respekt och vänlighet för att vilja öppna upp sig (Hammarström et al., 2022, s. 293-294).

Wendts et al. (2011) har gjort en liknande studie där respondenterna fått svara på frågor om sexualitet och övergrepp vid gynekologbesök. Studien visar att en stor majoritet av respondenterna uttryckte en trygghet i mötet med vårdpersonalen och svarade att det var ett relevant sammanhang att ställa frågor om detta. Trots en positiv majoritet uttryckte 8% av respondenterna att det känts onaturligt med frågor om sexualitet och 28% gällande övergrepp, då det är inom den personliga sfären och kan vara känsliga ämnen. Respondenterna beskrev att det var enklare om vårdpersonalen frågade dem om sexualitet och övergrepp, eftersom det kan vara svårt att lyfta själv (Wendt et al., 2011, s.253-254).

4. Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel presenteras det teoretiska ramverk vi valt att använda oss av till analysen av empirin. Inledningsvis börjar vi med att beskriva Goffmans ramteori utifrån boken *Frame Analysis* (1986). Vi använder denna teori för att förstå de yrkesverksammas syn på sin kunskap och arbete, varför de resonerar och agerar som de gör. Vi använder oss framförallt av begreppen *ram (frame)* och *individens informationsläge*. För att förstå teorin bättre har vi även tagit del av Perssons (2012) beskrivning av Goffmans ramteori, detta för att Goffman ibland är abstrakt i sina beskrivningar och då vi tänker att Perssons exempel är lättare att förstå för läsaren. I och med att respondenterna i studien har olika yrken har vi valt att komplettera ramteorin med Brantes (2014) begrepp om professionella kompetensfält, *social integration* och *social reglering*. Dessa begrepp kan hjälpa oss att jämföra de yrkesverksammas arbete och hur det skiljer sig åt.

4.1 Goffmans ramteori

4.1.1 Ram, inramning

Goffmans (1986) bok *Frame Analysis* grundar sig i begreppet *frame* som i sin tur är en utveckling av begreppet *definitionen av situationen*. I Perssons (2012, s. 290) beskrivning av Goffmans begrepp *frame* översätter han begreppet till *ram* på svenska. Goffman (1986, s. 10-11) menar att begreppet *ram* är en situationsdefinition som byggs upp av individens organisering av principer som påverkar och formar händelser, individens sammanhang och engagemang i händelsen. Han menar även att ramen möjliggör för att situationen kan tolkas olika utifrån individens unika synvinkel, hos en individ definieras och framstår det på ett visst sätt men hos en annan på ett annat. Vi förstår saker olika beroende på var vår känsla och vårt fokus riktar sig och hur vi identifierar situationen. Synen på verkligheten kan vara olika beroende på om man ser något som ett skämt, en olycka, misstag, uppträdande, dröm osv (Goffman, 1986, s. 10-11).

Goffman (1986, s. 13) menar också att ramen beror på vårt engagemang i situationen och organisering av våra tidigare erfarenheter. Alla ramar vi skapar innehåller vissa normativa förväntningar som påverkar vår inramning och ramarna varierar beroende av vårt engagemang och hur enhetligt vi handlar enligt dem. I vissa ramar upprättas tydliga gränser som påverkar vad som ses som otillräckligt respektive överdrivet engagemang i situationen (Goffman, 1986, s. 345). På grund av individens behov att läsa av situationer på olika sätt och ha olika förväntningar och gränser blir ramen sårbar (Goffman, 1986, s. 10 & 486). Sårbarheten menar han kan bero på att individen tvivlar på sin definition av situationen eller att hen saknar information för att kunna definiera situationen eller att ramen kan undermineras av någon annans ram (Goffman, 1986, s. 486-487).

Persson (2012, s. 289) konkretiserar Goffmans rambegrepp med ett exempel gällande datorspel i en situation mellan en förälder och barn. Föräldern upplever dataspellet som aggressivt och våldsamt och ser en oro i att detta ska influera barnet, men barnet menar på att dataspellet inte är på riktigt. Det är bara på lek. Föräldern och barnet inramar dataspellet på olika sätt. Situationen är densamma för barnet och föräldern men utifrån erfarenheter definieras, inramas, den olika. Begreppet *ram* kan även liknas vid en tavelram, Persson (2012, s. 291) beskriver att inramning avgränsar något från något annat eller något större. I tavelramen finns eller bildas en

viss uppfattning eller föreställning som inte behöver stämma med den utanför tavelramen. Ramen ramar in något, som det fokuseras på, men stänger ut något annat (Persson 2012, s. 291).

I Perssons (2012, s. 288) sammanfattning av boken *Frame Analysis* menar han att Goffman (1986) visar att i och med att individers inramning av situationer skiljer sig påverkar det interaktionen mellan människor. Han säger att Goffman visar på många olika exempel där den sociala interaktionen kan leda till missförstånd och spåra ut, men även att den kan komma på banan igen genom att vi anstränger oss för att försöka agera utifrån liknande ramar. Persson (2012, s. 289) kommer med ett eget exempel på detta och beskriver vad som kan hända när en situation ramar in på olika sätt. Han tar upp en situation där det behövs ett kösystem, men det finns inte. Utan kösystem skapas oro i rummet då människorna inte ramar in situationen på samma sätt och inte förstår hur kön fungerar, utan gissar utifrån tidigare erfarenhet. För att klara av situationen behöver man utgå från sina tidigare erfarenheter och även anstränga sig för att definiera situationen gemensamt. Detta gör man enligt Goffman genom att läsa av, försöka förstå varandra och varandras erfarenheter och även situationen man befinner sig i (Persson 2012, s. 288).

4.1.2 Individens informationsläge

För att förstå hur individens ram skapas måste vi förstå relationen som individen har till händelser och ageranden (Goffman 1986, s. 133). När individen ska förstå vad som pågår i sammanhanget försöker hen förutsäga vad som kan hända, hur personer kanske kommer agera, deras intentioner och möjliga konsekvenser av det. Goffman (1986, s. 133) beskriver det som *individens informationsläge*, alltså att vi tar utgångspunkt i den information vi har sen innan för att förstå, försöka handskas och förutsäga vad som pågår/kommer hända i situationen. Kunskapen individen har, utifrån erfarenhet, gör att hen kan förstå vilka egenskaper, avsikter, utfall och krafter som styr situationen. Individen överför sina erfarenheter från tidigare sammanhang till nya. Ibland kan inte individen förutse eller styra vad som kommer hända, då kan individen behöva vänta och se hur situationen utspelar sig (Goffman (1986, s. 134).

4.2 Professionella kompetensfält

För att förstå hur olika yrkesverksamma ramar in situationen och hur de exempelvis ser på sin kunskap om kommersiell sexuell exploatering, har vi valt att komplettera Goffmans ramteori med begrepp kopplade till olika professionella *kompetensfält* där socionomer kan vara verksamma. I vår studie intervjuar vi två olika yrkesgrupper, socialsekreterare och kuratorer.

Brante (2014, s. 307) beskriver en uppdelning av professioner i olika *kompetensfält*. Fälten som ingår i hans uppdelning är bland annat ekonomi, hälsa, teknik, social integration, social reglering och utbildning. Vi intresserar oss för *social integration* och *social reglering*, inom dessa fält rör sig olika yrkesgrupper, bland annat socionomer. Social reglering bygger på den formella sociala kontrollen som utförs av socialtjänsten, polisen och rättsväsendet (Svensson & Svensson 2019, s. 45). Inom kompetensfältet social reglering fångas avvikelser upp av polis, advokater och socionomer med tydligt fokus på lagtillämpning. Social integration innebär att genom olika former av terapi och behandling, omforma individers beteenden och syn på verkligheten. För att individen ska kunna återgå till ett fungerande liv. Yrkesgrupper inom detta fält är bland annat psykiatriker, psykoterapeuter, kuratorer och socionomer. Brante (2014, s. 309) beskriver även att kompetensfälten social reglering och social integration flätas in i varandra och inte alltid är helt renodlade.

5. Metod

5.1 Metodologiska överväganden

Till vår studie valde vi en kvalitativ ansats som genomfördes genom semistrukturerade intervjuer. I och med att vårt syfte var att studera yrkesverksammas egna upplevelser och tankar var den kvalitativa ansatsen relevant för vår uppsats (Ahrne & Svensson 2022, s. 10). Bryman (2018, s. 455) beskriver att den kvalitativa forskningen består av den verklighet som respondenterna upplever. Den formas av det sociala samspelet som respondenterna befinner sig i, som i sin tur är någonting föränderligt. I vår studie ville vi få en förståelse av våra intervjupersoners egna uppfattningar av sin verklighet och sanning, hur deras arbete såg ut och hur det upplevdes av dem själva. På grund av detta var den kvalitativa ansatsen bäst lämpad för vår studie.

5.1.2 Semistrukturerade intervjuer

För att samla in studiens data har semistrukturerade intervjuer använts. Vi har valt att använda detta då det kan hjälpa forskaren att få en inblick i de sociala förhållandena i ett pågående sammanhang och även ge forskaren en uppfattning om den enskilde individens upplevelser (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2022, s. 56). Vid semistrukturerade intervjuer kan forskaren anpassa sin intervjuguide, man kan addera fler frågor eller ändra följd av ställda frågor. Risker med den semistrukturerade intervjuens öppenhet är dock att följdfrågorna kan riskera att bli ledande och att vi påverkar vårt material mer än vi tänkt. I och med att vi intervjuade personer inom olika verksamheter var det fördelaktigt för oss att använda oss av semistrukturerade intervjuer då vi ville kunna anpassa frågorna efter de yrkesverksammas arbete. Till exempel kunde vi fråga kuratorerna om de gör en anmälan till socialtjänsten vilket vi inte frågade socialsekreterarna.

Innan vi genomförde intervjuerna skrevs en intervjuguide och en vinjett (se bilaga 3). Intervjun bestod av temata *introduktion/bakgrund, kommersiell sexuell exploatering, vinjett, arbete/bemötande, kunskap/kompetens och utmaningar*. Först brainstormade vi möjliga frågor vi tänkte var viktiga i förhållande till våra frågeställningar, vilket Bryman (2018, s. 565-566) poängterar är viktigt. Därefter delades dessa in i teman och rensades. Intervjuguiden ska få med alla olika delar i forskningsproblemet, men även lämna utrymme för en viss flexibilitet för olika idéer och tankar. Det är därmed viktigt att intervjuguiden inte är för snäv i valet av frågeställningar (Bryman 2018, s. 565-566). Intervjuguiden bearbetades flera gånger innan första intervjun, för att säkerställa att temata motsvarade de vi eftersökte i syfte och forskningsfrågor. Intervjuguiden gav oss också möjlighet att ställa följdfrågor, men också att hålla en röd tråd genom intervjun.

5.1.3 Vinjett

Vi valde även att använda en vinjett som ett kompletterande verktyg till vår semistrukturerade intervju. En vinjett är ett beskrivande fiktivt fall som respondenterna sedan får diskutera och svara på frågor om (Kullberg & Brunnberg 2007, s. 176). Vinjetter används bland annat för att forskaren ska få förståelse för yrkesverksammas föreställningar, värderingar, attityder och bedömningar. Det kan vara fördelaktigt att använda för att avdramatiserat förstå respondenternas tankar och bedömningar om frågor kring områden som kan upplevas som

känsliga (Kullberg & Brunnberg 2007, s. 177). När vi tog del av vår tidigare forskning fick vi en uppfattning om att det fanns en kunskapsbrist gällande problemområdet kommersiell sexuell exploatering. Vi ville inte ta för givet att yrkesverksamma visste vad begreppet innebar, eller att de hade mött problemet i sin yrkesverksamhet, därför såg vi en fördel med att använda vinjett med ett fall där vi kunde fråga hur den yrkesverksamma skulle agera i en praktisk situation. Genom att använda oss av vinjetten tänkte vi även att vår påverkan på svaren kunde minska då respondenterna fick svara själva hur de hade agerat, utan påverkan av våra frågor. Vinjetten möjliggjorde att de yrkesverksamma fick resonera utifrån samma fiktiva fall, vilket också innebar att de inte behövde exemplifiera med egna erfarenheter. En svaghet med vinjett kan dock vara att man inte kan veta om den yrkesverksamma hade agerat likadant i verkligheten och att svaren kopplat till vinjetten kan vara hypotetiska (Kullberg & Brunnberg 2007, s. 189).

Vi valde att placera vinjetten i början av intervjuguiden. När en vinjett utformas bör den vara ett trovärdigt fall för den yrkesverksamma. För att fallet ska upplevas som verklighetstroget bör det konstrueras med hjälp av återkommande aspekter i verkliga fall (Kullberg & Brunnberg 2007, s. 180). För vinjettens utformning använde vi oss av tidigare forskning samt berättelser från ideella organisationers rapporter för att skriva fram ett fiktivt fall. Framförallt använde vi oss av artikeln “Young women selling sex online: narratives on regulating” (Jonsson, Svedin, & Hydén 2015), där unga själva berättat om sina upplevelser. Vi har i vinjetten även använt oss av generella teman som nämns i tidigare forskning, såsom psykisk ohälsa och skam. Vi valde att hålla vinjetten kort, då det var en del i den semistrukturerade intervjun. Se vår vinjett i bilaga 3.

5.2 Urval

Studiens urval består av yrkesverksamma som möter barn i sitt vardagliga arbete. Studien består av intervjuer med 6 stycken yrkesprofessionella, fyra socialsekreterare och två kuratorer, en från BUP och en från elevhälsan. Vi använde oss av ett målstyrt urval, där studiens respondenter kontaktades för att de kunde tänkas arbeta i organisationer som kommer i kontakt med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering och därmed ha möjlighet besvara forskningsfrågorna (Bryman, 2018, s. 498). Målsättningen med vårt urval var att intervjua två socialsekreterare, två skolkuratorer och två kuratorer på BUP, detta för att få en jämn fördelning mellan yrkesverksamma i olika verksamheter som utsatta barn kan komma i kontakt med. Detta

också för att ett målstyrt urval ska genom de utvalda respondenterna spegla en variation inom gruppen med olika egenskaper eller olika synvinklar (Bryman 2018, s. 496).

Vi började med att kontakta några olika socialtjänstkontor, BUP- mottagningar och skolor, men insåg snabbt att vi knappt fick några svar och kontaktade därefter alla socialsekreterare, BUP och gymnasieskolor vars mejladresser vi kunde få tag i. På grund av väldigt få svar från elevhälsa och BUP valde vi att även kontakta ungdomsmottagningen, då de arbetar med sexuell hälsa och lite äldre barn, men även här fick vi få svar. Vi använde oss av mejladresser vi hade från våra egna tidigare arbetsplatser, mejladresser på aktörernas hemsidor och vi ringde även till socialtjänstkontoren och ungdomsmottagningar för att få tag på enhetschefernas mejladresser. Vi kontaktade totalt 95 personer via mejl och fick svar från 32 av dessa. Majoriteten av de som svarade kunde inte delta, vissa svarade att de hade för hög arbetsbelastning, inte hade stött på problematiken med kommersiell sexuell exploatering och några gav ingen anledning. De flesta enhetschefer vi hörde av oss till vidarebefordrade informationen till sina medarbetare, men därefter var det ett lågt antal som gav återkoppling. Till de som svarade att de inte hade kommit i kontakt med problematiken förtydligade vi vårt syfte samt att den yrkesverksamma inte nödvändigtvis behövde ha erfarenhet av arbete med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering personligen.

Vi misstänker också att nekandet till deltagande kan ha berott på otydlighet i vårt informationsbrev. Hade vi gjort om studien hade vi förtydligat definitionen av kommersiell sexuell exploatering av barn samt förtydligat att man inte behövde ha arbetat aktivt med problematiken. Vi har varit beroende av dem som ville delta i studien. Då de var så få kunde vi inte ställa några vidare krav på urvalet, förutom att de skulle arbeta inom olika verksamheter, där vi valt socialtjänsten eller kurativt arbete. Det viktiga för oss var att få respondenter från olika verksamheter och därmed olika yrkesutövares perspektiv, inte bara för att kunna jämföra dem, utan också för att kunna ge utrymme för variation i svaren. Detta för att kommersiell sexuell exploatering av barn kan innefatta olika former av problematik och behöva olika insatser beroende på den kontext barnet befinner sig i. Vi anser, trots vår svårighet att få tag på respondenter, att vår urvalsstorlek har fungerat bra med tanke på studien omfattning och tidsbegränsning. Till slut fick vi tag på fyra respondenter som är myndighetsarbetande inom socialtjänsten och två som representerar stödjande arbete, kurator, vilket vi upplevde gav oss en tillräcklig bredd för att kunna resonera och dra slutsatser.

5.3 Genomförande

Vi har totalt genomfört sex intervjuer med yrkesprofessionella som möter barn upp till 18 i sitt dagliga arbete. Intervjuerna varade i ca 45 minuter och vi båda närvarade på alla intervjuerna. Fyra intervjuer genomfördes på plats och två digitalt. Vårt mål var att genomföra alla intervjuer på plats, men på grund av svårigheter att få tag på respondenter fick vi genomföra två intervjuer digitalt. Att ha digitala intervjuer, belyser Bryman (2018, s. 583), kan medföra vissa risker, såsom tekniska problem. Vi valde att genomföra våra digitala intervjuer via videosamtal för att kunna se respondenten och läsa av respondenten och uppfatta om något kändes otydligt eller obekvämt under intervjun, vilket vi upplevde fungerade bra. Under den ena digitala intervjun hade vi vissa tekniska problem, att bilden ibland hackade så att vi inte hörde vad respondenten sade. Detta löste vi genom att be respondenten att upprepa sig. Risken med detta var att respondenten kanske ändrade sitt svar vid upprepningen, men det är inget vi kan veta säkert.

Vi spelade in våra intervjuer med mobiltelefon i syfte att senare kunna transkribera svaren (Jacobsson 2008, s.172-173). Bryman (2018, s. 578) menar att det är viktigt att vara medveten om ljudinspelningens påverkan på respondenten, att det kan göra respondenten obekvämt och överdrivet uppmärksam på vad hen säger. Vi upplevde att respondenterna höll sig avslappnade och pratade på naturligt, så det var inget vi kände störde deras svar, men det är inget vi kan veta säkert.

Med vårt val av semistrukturerade intervjuer hade vi möjlighet under intervjuerna att addera och ta bort frågor som vi upplevde var mindre relevanta. Vi introducerade vår vinjett tidigt under intervjun och med hjälp av den gjorde det att många av respondenterna själva kom in på andra frågor som vi hade. Till vissa av respondenterna valde vi att ändå ställa dessa "upprepande" frågorna, då vi ville ha mer utförliga svar. Vi märkte att detta var fördelaktigt, då det gav oss mer nyanserade svar. Andra respondenter svarade mer utförligt på vinjetten och då valde vi att hoppa över vissa frågor för att inte bli upprepande eller få upprepade svar. Vinjetten öppnade även upp för att komma in på frågor som vi inte tidigare hade tänkt på, vilket gav oss möjlighet att ställa följdfrågor om teman vi fann intressanta. I och med att alla respondenterna inte hade stött på barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering, eller uttryckte en osäkerhet kring vad begreppet innebar, å ena sidan var vinjetten värdefull för oss då det konkretiserade ett fall som respondenterna kunde arbeta utifrån. Å andra sidan diskuterade respondenterna hur de tror att de hade agerat och svaret var därmed en gissning.

Däremot upplevde att vinjetten gjorde det lättare för de yrkesverksamma att beskriva hur de hade arbetat med problemet, än om vi endast hade frågat om hur de arbetat med kommersiell sexuell exploatering.

5.4 Bearbetning och analys

Det första steget vi tog i bearbetningen av vårt material var transkriberingen. Transkriberingen är en lång och krävande process, därför valde vi att använda en transkriberingsfunktion i Microsoft Word. Detta underlättade transkriberingen, dock krävde det ändå att vi lyssnade igenom och gick igenom och korrigerade allt material. Bryman (2018, s.580) beskriver att transkriberingen inte är det lättaste i bearbetningen av empirin och det finns hög risk för att transkriberingen blir fel. För att minska risken för detta läste och lyssnade vi båda igenom allt material för att säkerställa att transkriberingen var densamma som ljudinspelningen.

När transkriberingen var färdig påbörjades nästa steg i bearbetningen av materialet. Vi läste igenom intervjuerna och gjorde en initial kodning, som Rennstam och Wästerfors (2022, s. 248) menar innebär att man sammanfattar transkriberingen med kortare ord och meningar. Efter den första kodningen letade vi efter övergripande teman i koderna kopplade till vårt syfte och frågeställningar. För att hitta teman använde vi oss av Bryman (2018, s. 705) strategier, som handlar om att leta efter repetitioner i de koder som finns, titta efter lokala kategorier och leta efter likheter och skillnader i upplevelser. Därefter valde vi ut alla citat vi upplevde som relevanta under temat och sedan gjorde vi ytterligare ett urval av dessa för att de skulle visa olika aspekter samt vara från olika respondenter. Vi valde även att ta bort citat där vi upplevde att frågan vi hade ställt var ledande, då vi inte ville att svaren vi använde skulle vara influerade av våra fördomar. När citaten var valda följde vi Brymans (2018, s. 581) förslag om att redigera läsbarhet i citatet för att respondenternas ord skulle kunna förstås av läsaren. Vi har tagit bort upprepningar, små ord som liksom och lagt till kommatecken och punkt. Vi har även kursiverat de delar i citaten som är saker vi säger och inte respondentens svar. Vi har i denna process försökt undvika att påverka citatets innebörd. Slutligen modifierade vi frågeställningarna efter de material vi insamlat för att de skulle vara möjliga att svara på.

För att få ett djup i vår analys var förhoppningen att vårt urval skulle bestå av en jämfördelning av kuratorer gentemot socialsekreterare. Tanken var att kunna jämföra dessa olika professioners arbete, men på grund av svårigheten att få tag på respondenter blev inte jämförelsen i analysen

lika omfattande som vi hade tänkt. Vi har försiktigt lyft fram möjliga skillnader mellan yrkesrollerna när vi tyckte oss se empiri som var möjlig att göra detta med, men undvikit det under teman där empirin kändes otillräcklig för detta.

5.5 Förförståelse

Ingen av oss hade någon större förförståelse kring ämnet kommersiell sexuell exploatering innan uppsatsen började skrivas, dock hade Linn följt flera ideella organisationer vars fokus är kommersiell sexuell exploatering under en längre tid. Forskarens förförståelse och de frågor hen väljer att ställa påverkas av hens förförståelse till ämnet samt hur tolkningen av resultatet ser ut. Därför kan två likadana studier komma fram till olika slutsatser beroende på vilken forskare som utför den (Johannessen, Tufte och Christoffersen 2020, s. 23-25). Därför är det viktigt för forskaren att vara medveten om och reflektera över hur hens förförståelse påverkar studien.

Vår förståelse för kommersiell sexuell exploatering ökade när vi började fördjupa oss och läsa in oss på problemområdet. Detta formade vår bild av problematiken. Vi tog del av rapporter från flera ideella organisationer, vars arbete är opinionsdrivande, där de bland annat pekar på vad som inte fungerat i arbetet med kommersiell sexuell exploatering. Av den tidigare forskning vi tagit del av pekade majoriteten av studierna på en bristande kunskap hos yrkesverksamma som möter barn som har utsatts för kommersiell sexuell exploatering. Detta gav oss föreställning om att de flesta yrkesverksamma kanske inte har så mycket kunskap om problemområdet. Innan intervjuerna försökte vi belysa våra förutfattade meningar genom att diskutera dem med varandra, detta för att inte låta det påverka oss för mycket under intervjuerna. Samtidigt beskriver Bryman (2018, s. 470) att en forskare inte kan hålla en absolut objektivitet, men genom medvetenheten om vår förförståelse kunde vi försöka minimera vår påverkan så mycket som möjligt.

5.6 Studiens tillförlitlighet

Tillförlitligheten i uppsatsen ska undersökas utifrån fyra kriterier, vilka är trovärdigheten, överförbarheten, pålitligheten och möjligheten att styrka och konfirmera (Bryman 2018, s. 467). En social verklighet kan beskrivas på många olika sätt. För att kunna stärka trovärdigheten ska forskaren låta de som deltagit i studien få ta del av resultaten och konfirmera att forskaren

uppfattat deltagarna korrekt. Detta kallas respondentvalidering (Bryman 2018, s. 466-467). I och med den begränsade tid vi har haft för uppsatsskrivandet har vi inte sett en möjlighet att låta våra respondenter få ta del av resultaten innan uppsatsen examineras. Däremot kommer vi att skicka uppsatsen till respondenterna efter att den blivit granskad och godkänd. För att stärka trovärdigheten ytterligare, då respondentvalideringen inte kunnat ske innan godkännande, har vi varit måna om att be respondenterna om förtydliganden och ställt följdfrågor för att få den korrekta uppfattningen under intervjuerna. Vi var även noga med att skapa en öppen och trevlig miljö för intervjupersonerna, för att öka möjligheten för respondenterna att känna sig bekväma med att svara och ge en mer nyanserad beskrivning av sina upplevelser. Genom detta har vi då kunnat stärka vår trovärdighet.

Vinjetten i studien kan dock ha påverkat resultatets trovärdighet, då vinjetten är konstruerad av oss. Vi valde att konstruera ett fall som beskrev ett första möte med en klient, vilket vi upplevde påverkade respondenternas svar och att deras resonemang stannade kvar vid scenariot av det första mötet. Trots att vi har försökt konstruera vinjetten utifrån tidigare forskning om liknande fall, kan vi inte garantera dess trovärdighet helt och hållet. Vi kan inte vara säkra på att vinjetten återspeglar hur situationen hade sett ut i verkligheten, då vi inte har observerat våra respondenter i sitt arbete. Några av respondenterna hade heller aldrig mött kommersiell sexuell exploatering av barn i sitt arbete och därmed var deras svar hypotetiska. Det kan ha påverkat vår empiris trovärdighet då respondenterna inte kan säkerställa att de hade agerat på samma sätt i verkligheten.

Överförbarheten menar Bryman (2018, s. 468) handlar om hur överförbara studiens resultat är om det skulle appliceras i en annan kontext och om den hade gett snarlika resultat. I och med att vår studie syfte är att undersöka yrkesverksammas egna upplevelser av sin kunskap kan vi inte säkerställa att någon annan yrkesverksammas upplevelse skulle vara densamma som våra respondenter. På grund av detta kan vi inte säkerställa överförbarheten. Däremot har vi varit noggranna och detaljerade i vår beskrivning av yrkesverksammas roll och lagstadgade ansvar, som vi menar tydliggör deras kontext, vilket stärker överförbarheten (Bryman 2018, s. 468).

Med pålitlighet menar Bryman (2018, s. 468) att forskarna ska visa på en transparens och vara tydlig med hur forskaren har gått tillväga och varför. Vi har i vår studie spelat in våra intervjuer vilket stärker vår pålitlighet eftersom vi då enkelt har kunnat transkribera alla intervjuer ordagrant. Dessutom har vi i hela metodavsnittet tydligt och nyanserat beskrivit hur vi har gått

tillväga i vår forskningsprocess och under uppsatsens gång. Möjlighet att styrka och konfirmera innebär att forskaren ska kunna bevisa att hen agerat med goda avsikter och eftersträvat objektivitet, även om forskaren inte kan nå en absolut objektivitet (Bryman 2018, s. 470). I avsnitt 5.5 diskuterar vi vår förförståelse och påverkan vi har på vår studie. Vi menar att vi har agerat i god tro genom att visa medvetet om vår förförståelse och kritiskt granskat den.

5.7 Forskningsetiska överväganden

Vårt forskningsområde kommersiell sexuell exploatering av barn klassas som ett känsligt ämne, då det handlar om sex och sexuella övergrepp. I valet av respondenter och frågeställningar valde vi att fokusera på ett professionsperspektiv för att vårt arbete skulle kunna vara etiskt försvarbart. Detta för att barn inom forskningsvärlden kategoriseras som en sårbar grupp och vi såg därmed ingen etisk försvarbarhet i att intervjua barn som utsätts (Eldén 2020, s. 83). Orsaken till att vi valde ett professionsperspektiv grundade sig i intresset av att få inblick i yrkesverksammans egen kunskap och arbete med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering.

5.7.1 Forskningsetiska krav

I vår studie utgår vi från forskningsetiska riktlinjer från Vetenskapsrådet (2002) om individskyddskravet inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Kravet delas in i fyra olika delkrav; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Informationskravet handlar om att respondenterna ska informeras om studiens syfte, hur studien kommer gå till, att deltagandet i studien är frivilligt och att de när som helst kan avbryta sitt deltagande (Vetenskapsrådet 2002, s. 7). Vi skickade ut informationsbrev (se bilaga 1) till alla deltagarna och utgick från Eldéns (2020, s. 85-87) mall och beskrivning av hur ett informationsbrev bör utformas. Under intervjutillfället informerade vi återigen om studiens syfte och frivillighet för att säkerställa att informationskravet hade följts. Samtyckeskravet innebär att forskaren ska inhämta samtycke från deltagaren i studien och att deltagaren har rätt att dra tillbaka sitt samtycke när som helst under studiens gång (Vetenskapsrådet 2002, s. 8). Under intervjutillfällena inhämtas muntligt samtycke samt skriftligt samtycke via samtyckesblanketten (se bilaga 2) in. Deltagarna i vår studie har samtyckt till sitt medverkande och samtyckt till inspelning av intervjuerna.

Konfidentialitetskravet innebär att uppgifter om respondenterna ska förvaras på sådant sätt att det inte ska vara tillgängliga för utomstående (Vetenskapsrådet 2002, s. 12). För att uppnå detta krav har vi förvarat transkriberingar och ljudfiler på en extern hårddisk och raderat innehållet när studien var färdigställd. Vi har även aidentifierat respondenterna genom att döpa dem till S1, S2, S3, S4, K1 och K2, detta för att säkerställa deras anonymitet. I arbetet med vårt material har vi även noga valt ut citat som inte avslöjar något om respondenternas identitet och inte heller citat som tydligt beskriver en klient för att även skydda deras identitet. Det sista kravet är nyttjandekravet som innebär att uppgifterna som samlats in under studien inte får användas till något annat eller av någon annan och inte heller lånas ut (Vetenskapsrådet 2002, s. 14). Detta har vi följt genom att förklara för respondenterna i vilket syfte materialet kommer användas, att det kommer förstöras efteråt samt att vi inte har delat med oss av materialet till någon utomstående person.

6. Resultat och Analys

6.1 Studiens respondenter

Våra respondenter består av fyra socialsekreterare och två kuratorer, en från BUP och en från elevhälsan. Fem av respondenterna är utbildade socionomer, och skolkuratoren är pedagog med inriktning på folkhälsovetenskap och beteendeförändringar. Respondenternas åldrar sträcker sig mellan 28-61 år. I analys- och resultatavsnittet kommer våra socialsekreterare att benämnas som S1, S2, S3 och S4 och kuratorerna som K1 och K2. S1 arbetar på ungdomsenheten som möter barn från 13 års ålder. S2 och S3 arbetar på Barn- och Familjeenheten och möter barn i alla olika åldrar. S4 arbetar på socialjouren där hon kan möta vem som helst, vilket innebär att hon kan möta barn i alla åldrar. Hon arbetar också deltid inriktat mot människohandel och prostitution. K1 arbetar som kurator på en högstadieskola och K2 som kurator på BUP.

6.2 Verksamhetens avtryck på ansvaret

För att förstå hur yrkesverksammas perspektiv på sitt arbete med kommersiell sexuell exploatering ser ut, behöver vi få inblick i deras tillvägagångssätt och syn på sin roll i den verksamhet de arbetar inom. Den verksamhet man arbetar inom påverkar yrkesverksammas

tillvägagångssätt och arbete. S2 berättar om hur hon hade gått tillväga vid ett möte med ett barn som blivit utsatt för kommersiell sexuell exploatering utifrån vinjetten.

Först så tänker jag på den här ungdomens privata nätverk, alltså föräldrar. Någon annan anhörig som är viktig, som kan vara ett personligt stöd. Sen tänker jag naturligtvis att man vill koppla på ett professionellt stöd också. Jag tänker att BUP är en aktör som man ofta vill koppla på. Att de kan jobba både med då, som du beskriver, att det finns ett mående som kanske inte är på topp. Och som också kan jobba utifrån trauma och den här biten. Sen tänker jag att polis också ska kopplas på såklart, det här är ett brott och det behöver ske en rättslig process. Men min roll är att utreda och att någonstans se vad det är för behov som finns. Och sen försöka och se till så att rätt instans kan tillgodose de behoven. - S2

S2 använder sig av ord som privata nätverk, koppla på professionellt stöd, brott, rättslig process, utredning och berättar vilka aktörer hon vill involvera när hon berättar om sitt tillvägagångssätt i arbetet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering.

Goffman (1986, s. 10-11) beskriver i sin ramteori att en situation kan tolkas olika utifrån den *ram* som individen ser situationen med. Någoting kan uppfattas på ett sätt hos en individ, och på ett annat sätt hos en annan individ. Inramningen och identifieringen av situationen påverkas av vårt riktade fokus. Det kan tolkas som att S2s inramning av situationen påverkas av hennes professionella rolls fokus som socialsekreterare, då hon bland annat pratar om sitt ansvar att utreda. S2s beskrivning av sitt arbete kan också förstås utifrån Brantes (2014, s. 309) begrepp *social reglering*. Hon talar om sitt ansvar i situationen som inte är behandlade utan snarare handlar om att se till att barnet får rätt hjälp. Hon har ett byråkratiskt arbetssätt samt ett fokus på lagreglering i form av brott och den rättsliga processen, vilket kan förstås utifrån att hennes arbete tillhör kompetensfältet social reglering.

Kuratorerna i studien beskriver ett liknande tillvägagångssätt som socialsekreterarna då de vill samverka med samma aktörer, dock understryker både K1 och K2 att deras roll är att motivera barnet att ta emot stöd för den utsatthet av kommersiell sexuell exploatering de erfarit.

Jag tänker att det är ett motivationsarbete att göra med eleven. För jag tänker att fler behöver få ta del av det, för att kunna ge eleven rätt stöd. Men jag tänker utifrån beroende på hur dåligt mående det är så kanske det blir aktuellt för BUP eller En väg in. Det kanske är som så att vi behöver göra en orosanmälan, det kanske är som så att vi behöver göra detta till ett polisärende. Men det har jag samtal med eleven om för att få med sig den, alltså såvida det inte är något direkt akut så gör jag det inte automatiskt. Och så tänker jag att ifall de nu har haft problemet under så lång tid så är det inte som så att elevens problematik kommer förvärras av att jag väntar och försöker få med mig eleven på 2 till 3 veckor. Det är någon annan sak ifall de säger att de skär sig och bara vill begå självmord, då blir det en helt annan sak. Då får vi agera akut på det. - K1

Det som skiljer sig mellan socialsekreterarnas och K1s sätt att arbeta med kommersiell sexuell exploatering är att han uttrycker en vilja att få med sig barnet i processen och lägger vikt vid att motivera barnet till detta samt att det får ta sin tid. I citatet beskriver han sitt ansvar att stödja barnet i första hand och att kontakta andra aktörer är sekundärt. Orsaken till detta kan även tolkas utifrån ramteorin bero på att K1 ramar in problematiken påverkat av hans professionella rolls fokus (Goffman, 1986, s. 10-11).

Enligt Brante (2014, s. 309) tillhör kuratorn kompetensfältet *social integration*, vilket vi kan se i fokuset som K1 har på motivationsarbetet och att andra instanser kan möjligen kopplas in, till skillnad från S2 som beskrivit sitt ansvar att koppla in andra aktörer mer omgående. Samtidigt nämner K1 att samma aktörer som socialsekreterarna beskriver kan vara relevanta. Brante (2014, s. 309) menar att den sociala integrationens och sociala regleringens fälts funktioner ibland överlappar varandra. Socialsekreterarna har ibland samma stödjande funktion som kuratorn och kuratorn behöver likt socialtjänsten förhålla sig till viss lagstiftning, men lagarna dominerar inte kuratorns arbete på samma sätt.

Kuratorn och socialsekreteraren tillhör olika kompetensfält och som sagt kan de påverka hur de ser på sitt arbete med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering. S1s arbete tillhör kompetensfältet social reglering och här kommenterar hon synen på sitt arbete.

Socialtjänsten är också slasktratten och är det yttersta skyddet och ibland behövs en av oss och ibland behövs både BUP och socialtjänsten. Vi behöver säkerställa någonstans

skyddet. Sen kan vi också säkerställa stödbehovet, men vi har ju också så att om behovet kan tillgodoses på annat sätt, och vi tycker att det räcker, då kan det vara någon annan. Så att det kan vara vi, det behöver inte vara vi men är det ingen annan, då är det vi. För det kan vara så att BUP till exempel kanske bäst genomför behandlingen, men om inte den här ungdomen kan ta emot behandlingen, utan fortsätter utsätta sig och att det blir så riskfyllt, ja då är...det bara vi som kan sätta stopp. - S1

S1 beskriver att om de andra aktörerna inte kan ge de insatser som behövs, så har socialtjänsten de lagstadgade ansvaret att tillgodose skydd och stöd till barnet enligt 2 kap 1§ SoL. Å ena sidan visar detta att socialsekreterarens arbete i frågan är lagstyrt och verkar inom den sociala regleringen, men å andra sidan kan detta leda till att hennes arbete behöver bli behandlade och därmed kan glida in på den sociala integrationens kompetensfält i och med socialsekreterarens ansvar för det yttersta skyddet. Detta skulle kunna innebära att socialsekreterare behöver hjälpa barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering oavsett deras kunskap om problemet.

6.3 Att fråga om kommersiell sexuell exploatering

6.3.1 Utan hjälpmedel får du ta eget ansvar

För att kunna arbeta med kommersiell sexuell exploatering måste de yrkesverksamma få kännedom om barnets utsatthet. Detta kan ske på olika sätt, vi frågade våra respondenter om de har något standardiserat frågeformulär rörande kommersiell sexuell exploatering av barn. Det framgick att ingen av verksamheterna hade standardiserade frågor om specifikt kommersiell sexuell exploatering som berördes vid varje möte. S2 berättar att de i hennes kommun inte har några rutinfrågor som ställs till barn gällande kommersiell sexuell exploatering, utan att det är upp till den yrkesverksamma att lyfta problemområdet.

Nej, det finns det inte, utan det är individuellt utifrån varje ärende. Sen tänker jag att varje handläggare eller socialsekreterare har sin erfarenhet med sig som påverkar hur man själv bemöter eller gör i den här typen av ärenden. *Finns det om sexuella övergrepp eller inte? Eller är det också likadant?* Nej det är likadant, tyvärr har vi ingen tydlig rutin för det och inte heller att vi ska ställa frågor på rutin. Så det är väldigt mycket upp till den enskilda handläggaren att ställa frågor och att uppmärksamma olika risker. - S2

Det S2 beskriver kan förstås som att ansvaret läggs på den enskilda yrkesverksamma, att se till att fråga om kommersiell sexuell exploatering och att det inte finns någon organisatorisk rutin för att detta ska lyftas. S1, som arbetar i en annan kommun än S2, berättar att de har ett standardiserat frågeformulär, Adolescent Drug Abuse Diagnosis (ADAD), som berör frågor gällande kommersiell sexuell exploatering.

Sen har vi ett sånt här standardiserat frågeformulär som heter ADAD. Det är ett sådant jättemassivt frågebatteri om familjens bakgrund, fysisk hälsa, psykisk hälsa, familj och relationer, skola, arbete, missbruk och kriminalitet. Så det täcker allt. Där är sådana frågor: "är du sexuellt aktiv?" "Har du haft sex någon gång?" "Är du i en destruktiv relation?" "Är det någon gång som har tvingat dig till någonting?" Så då är det så att "Nu ska jag ställa massa frågor och en del frågor har inte alls med dig att göra, men alla får samma frågor." ADAD gör vi ofta, men inte alltid. Generellt används detta oftast på tonåringar så där från ja 13-14 år och speciellt när det handlar om beteendeproblematik - S1

S1 berättar att ADAD inte alltid genomförs, men att det innehåller konkreta frågor som kan vara av intresse för att upptäcka kommersiell sexuell exploatering. Det vi kan tolka är att ADAD görs när socialsekreteraren bedömer att det finns relevans för det. Precis som S2 lyfter ligger det ett visst ansvar på den yrkesverksamma att fråga om problematiken. K2 beskriver likt S1 att det finns en standardmall för kartläggning av patientens mående som består av olika teman, vilka ger utrymme för frågor om kommersiell sexuell exploatering under temana problematiska relationer och sexuella erfarenheter. Det finns inga specifika frågor om kommersiell sexuell exploatering och det blir även här yrkesverksammas ansvar att konkret fråga om den utsattheten.

Men det finns ett avsnitt i standardmallen för kartläggning och där finns det rubriken...jag kommer inte helt ihåg, men något med problematiska relationer eller sexuella erfarenheter. Någonting åt det hållet, någonting som väcker oro. Och det är klart att den absolut öppnar upp för det, men det ställer också i så fall... då lägger man ansvaret på att den som bedömer sitter på eller har det [kommersiell sexuell exploatering] med sig. Och det tycker jag inte att det verkar som att det finns i nuläget.

Jag har också fått höra på vissa håll att man upplever att det är frågor som man antingen inte har aktuellt med sig eller kanske inte alltid vill eller vet hur man ska ta i. - K2

K2 menar att det finns utrymme för att fråga om kommersiell sexuell exploatering, men att det inte alltid görs. För att fråga om det menar han att man behöver tänka på att problematiken existerar.

Goffman (1986, s. 10-11) beskriver i sin ramteori att en situation kan tolkas olika utifrån den ram som individen ser situationen med. Någoting kan uppfattas på ett sätt hos en individ, och på ett annat sätt hos en annan individ vilket innebär att inramningen görs utifrån individens unika synvinkel. Enligt Goffman kan vi förstå att ett barns situation tolkas utifrån den inramning de yrkesverksamma gör. Goffman (1986, s. 13) menar att den inramningen vi gör beror på vårt engagemang och vår erfarenhet kring situationen. Förstår man S2s, S1s och K2s citat, med hjälp av Goffman, kan man tolka det som att den yrkesverksamma behöver vara medveten om kommersiell sexuell exploatering för att kunna rama in det i ett barns situation. När en situation ramas in utifrån individens unika synvinkel, kan situationen förstås olika beroende på vem det är som ramar in den. Som de yrkesverksamma uttrycker läggs ansvaret att rama in problematiken på den enskilda individen, då det saknas konkreta hjälpmedel för det. En risk med avsaknad av standardfrågor är därmed, som vi ser det, att problematiken berörs olika mycket av de yrkesverksamma.

S4, som är socialsekreterare och deltidsarbetar mot människohandel och prostitution, menar att man alltid borde fråga om kommersiell sexuell exploatering. För att det ska underlätta att tas upp borde direkta frågor om problematiken vara en del i standardiserade frågeformulär.

Men om vi pratar om ungdomar så tycker jag att de här frågorna ställs inte generellt. Och det är ändå så att om ett barn har varit exploaterat på det här viset så kan det ge väldigt stora skador. Det är viktigt att få fatt i tidigt, för de ärenden vi har sett när det har börjat snurra på, då har det ofta inte gått bra för de här tjejerna och killarna. Så jag tycker att det borde vara, om man tänker som i BBIC där man egentligen frågar om allting, så borde man också våga hela tiden ställa de här frågorna. Då måste du kanske ställa frågan, "har du haft sex mot ersättningen någon gång?" Eller "har du poserat för bilder?" Man måste ställa ganska konkreta frågor och det finns ju ett utbildningsmaterial

också som man kan använda av det här SEXIT, för att vara väldigt tydlig i frågorna. - S4

S4 upplever att dessa frågor inte ställs men behöver ställas, för att det är ett allvarligt problem som kan få konsekvenser. Hon menar att det finns frågebatterier för andra områden och att det därmed är möjligt att ha det om kommersiell sexuell exploatering också. S4 menar också att frågorna behöver vara konkreta för att underlätta för barn att svara på dem.

Hammarström et al. (2021, s. 4-5) menar att när yrkesverksamma har fått prova att arbeta med ett frågebatteri om sexuell hälsa underlättade det de yrkesverksammas känsla av trygghet och fick dem att känna sig mer förberedda att ställa frågor och prata om sexuellt risktagande. Detta stämmer överens med S4s uppfattning om att konkreta frågebatterier hjälper den yrkesverksamma att ta ansvar för att fråga om kommersiell sexuell exploatering i mötet med barn.

S1 lyfter vikten av att ställa frågor om kommersiell sexuell exploatering till barn, men uttrycker att de behöver ställas vid upprepade tillfällen.

Sen tänker jag kanske också i den här typen av ärende, att man behöver ge det flera gånger. Man tänker själv, om man ska berätta om sitt allra allra innersta och det är skam och det är skuld och det är fult och det är "vad ska alla tycka och tänka", så kanske man behöver känna på den här personens, alltså socialsekreteraren. Men att man känner förtroende och att man känner att jag vågar lägga den här informationen hos dig och du kommer ta emot den på ett sätt som känns okej för mig. - S1

S1 menar att kommersiell sexuell exploatering är ett känsligt problem för barn att prata och det kan därmed underlätta för barnet att våga berätta om detta när man får frågan flera gånger.

Norlis (2001, s. 64-65) menar att kommersiell sexuell exploatering är ett tabubelagt ämne som är fyllt av skuld och skam. I och med stigmat kring denna problematik kan yrkesverksamma undvika att lyfta den, vilket skulle kunna leda till att barnets problematik osynliggörs. S1 beskriver kommersiell sexuell exploatering som skamfyllt och att det då kan vara svårt för

barnet att berätta om det. Till skillnad från Norli menar inte S1 att hon undviker problematiken, utan istället väljer att ta upp den flera gånger för att minska skamkänslor hos barnet.

Utifrån S1s och S4s citat kan man tolka det som att ett standardiserat frågeformulär hade underlättat för de yrkesverksamma att komma ihåg att fråga om kommersiell sexuell exploatering, även upprepade gånger. S2 och K2 uttrycker inte själva att de hade velat ha mer konkret standardiserade frågeformulär om kommersiell sexuell exploatering, men uttrycker inte heller att det har tillräckligt med hjälpmedel nu.

6.3.2 Indikationen avgör

När yrkesverksamma frågar om kommersiell sexuell exploatering, framgår det att de främst ställer frågan när det fått någon form av indikation på att det förekommit. S2 berättar att det kan vara olika indikationer som orsakar misstanke som gör att frågan ställs.

Jag gör det inte på automatik eller så. Jag gör det säkert alldeles för sällan. De tillfällena där jag ställer frågan är när jag har någon form av indikation på det eller någon oro för att det kan förekomma. *Vad skulle det kunna vara för indikation?* Antingen om det har kommit in någon form av orosanmälan, eller att det har yttrats kanske i samtal med någon förälder eller så, att de är oroliga för att det förekommer. Ja eller om man vet att den här ungdomen kanske utsätter sig för risker, andra typer av risker och befinner sig i riskmiljöer och där man tänker att det här kanske kan vara en del av det, till exempel ett missbruk som man tänker att det behöver finansieras på något vis. Att man kanske ställer den frågan. - S2

S2 menar att informationen om kommersiell sexuell exploatering måste nå henne som handläggare för att hon ska kunna arbeta med denna problematik hos barnet. S2 gör en avvägning när hon väljer att fråga barn hon möter utifrån de föreställningar hon har om riskfaktorer.

Jonsson, Svedin och Hydén (2015, s. 23) menar att unga kvinnor som utsätts för kommersiell sexuell exploatering ofta har någon annan problematik eller befinner sig i en utsatt situation. I denna forskning ser vi i likhet med S2s beskrivning att det kan finnas annan problematik kopplad till kommersiell sexuell exploatering och kan tolkas som indikationer, exempelvis ett

missbruk. Vi kan även tolka S2s sätt att utgå från indikationer med hjälp av Goffmans begrepp om *individens informationsläge*. Goffman (1986, s. 133-134) menar att en ram skapas utifrån den information vi har om liknande situationer sen tidigare. Det kan förstås som att indikationerna S2 ramar in beror av situationer hon mött tidigare där kommersiell sexuell exploatering har förekommit.

S1 beskriver att hon har arbetat som socialsekreterare under en längre tid och mött kommersiell sexuell exploatering av barn.

Grejen är, när man har jobbat så länge som jag, så blir man rätt cynisk. Klart hon har varit med och gjort det och klart hon varit utsatt för det. Jag tänker, man utgår från att det finns saker som man inte ser eller vet eller som sägs. Men som man tänker att det här har säkert skett. Vilket gör också...men jag tänker så här umgås man i vissa kretsar, vistas man i vissa miljöer så kan man utgå från att man på något vis har kommit i kontakt med det kanske. Sen är det klart det finns ett säkert mörkertal, massa inbundna ungdomar som sitter hemma från sina flickrum och ingen har en susning. De såklart missar man ju lättare än de här som man tänker har ett beteende i övrigt som är riskfyllt.

- S1

S1 har en lång arbetserfarenhet och vi kan utifrån Goffman (1986, s.133-134) benämna det som att hennes informationsläge är omfattande. Det gör att hon ramar in situationen med hjälp av sina tidigare erfarenheter. Hennes informationsläge gör att hon till exempel identifierar vissa miljöer som riskfaktorer. Ytterligare en aspekt som S1 tar upp i relation till hennes omfattande informationsläge är att hon tycker sig ha en kunskap om vilka gemensamma faktorer som finns hos de som utsätts, men pekar ändå på att vem som helst kan utsättas och därmed missas.

Goffman (1986, s.10) menar som sagt att vi ramar in en situation utifrån vårt informationsläge och Persson (2012 s. 291) beskriver vidare att inramningen leder till att vissa saker hamnar utanför ramen. Med utgångspunkt i detta kan man förstå S1s resonemang. När hon ramar in en klients problematik på ett visst sätt kan hon missa andra indikatorer på kommersiell sexuell exploatering, då det inte stämmer överens med hennes tidigare informationsläge. En konsekvens av detta kan leda till att barn som utsätts missas. Maureen et al. (2019, s. 420)

beskriver att risken när ett barn missas är att den tappas bort, eftersom det kan vara svårt för barnet att berätta om sin utsatthet.

6.4 Vilken kunskap behöver man?

6.4.1 Erfarenhetens tillgångar

Den generella erfarenheten och samlade kunskapen spelar en avgörande roll i arbetet med kommersiell sexuell exploatering, uppger flera av respondenterna. Här beskriver S3 sin känsla av trygghet med arbetet i mötet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering och andra svåra saker.

Men jag tänker att jag ändå känner mig trygg med att arbeta med barn och ungdomar som har varit med om svåra saker. Jag tänker att jag kan härbärgera det, att jag kan lyssna på det. Jag tänker att det är det som ingår och det är det jag har mycket kunskap om och har mött. Nej, men det kanske kan verka konstigt, men för mig är det inte det. Det är inte svårare för mig att prata om detta [kommersiell sexuell exploatering] än om någon använder narkotika eller om ett barn blir mobbat i skolan. Det är ingen skillnad. Jag kan prata om alla svåra saker. - S3

S3 pekar på sin erfarenhet och även om hon inte har arbetat mycket specifikt med kommersiell sexuell exploatering känner hon sig bekväm med att bemöta barn som varit utsatta, då hon kan hämta kunskap genom sina erfarenheter från andra svåra problemområden. Som hon säger upplever hon ingen större skillnad. Även S2 pekar på att erfarenhet skulle kunna vara en tillgång i arbetet med kommersiell sexuell exploatering.

Sen tänker jag nog att ju mer man arbetar desto mer blir man också bekväm med det mesta. Så även om jag inte har någon specifik utbildning eller kunskap kring just sexuell exploatering, så ju mer jag arbetar desto mer bekväm blir jag också att ställa alla typer av frågor eller att jobba med alla typer av ärenden. - S2

S2 beskriver att trots hennes avsaknad av specialistutbildning om kommersiell sexuell exploatering menar hon att hon känner sig bekväm med att möta det mesta, ju mer hon arbetar

med det. Det kan vi tolka som att erfarenhet av olika ärenden gör att behovet av kunskap om specifika problem som kommersiell sexuell exploatering minskar.

K1 beskriver att även han känner sig trygg i att bemöta elever som utsätts för kommersiell sexuell exploatering, precis som S3 och S2, med hjälp av den erfarenhet han har av att ha arbetat med andra svåra problemområden.

Jag känner mig ändå ganska trygg i min egen yrkesroll också det här med att bemöta barn och unga i svåra situationer och så. Det är ingenting jag är riktigt rädd för, så jag skulle inte rygga tillbaka för ämnena. Jag känner mig ändå trygg med att jag skulle kunna härbärgera känslorna i rummet och allt det där. Så samtalet och det är jag inte orolig för. Det är väl mest att man vill ta reda på hur man skulle fortsätta bemöta det [kommersiell sexuell exploatering] under kontakten. Det är där det brister lite för mig. Men bara så i stunden tror jag med erfarenheten av att man ändå har bemött många i svåra situationer tidigare. Och jag känner mig ändå trygg i hur jag skulle göra. - K1

Goffman beskriver hur en individ ramar in något som grundar sig i individens informationsläge, som består av erfarenheten från tidigare liknande sammanhang (1986, s. 134). Som S2, S3 och K1 uttrycker kan de, utifrån Goffmans beskrivning av inramning genom informationsläge, förstås som att deras kunskap och förståelse formas av deras tidigare erfarenheter. Erfarenheten av andra svåra problemområden kan vara en tillgång i arbetet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering, även fast de inte har en specialistkunskap om problematiken. Pistorius et al. (2008, s. 188) pekar i sin studie på att terapeuter som arbetat med barn med allvarliga trauman upplever en ökad färdighet och utveckling inom sitt arbete samt fått ett större självförtroende av att arbeta med detta. Utifrån Pistorius et al. studie kan vi förstå det som att S3s och S2s upplevda trygghet med att arbeta med kommersiell sexuell exploatering och andra svåra problemområden har ökat utifrån sina erfarenheter likt terapeuternas.

K1 beskriver till skillnad från S3 och S2 att han känner en viss osäkerhet kring att arbeta under en längre tid med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering. Goffman (1986, s. 486-487) menar att inramningen av en situation kan bli sårbar när information om situationen saknas och individen är i behov av informationen. En möjlig tolkning är att K1s osäkerhet skulle

kunna bero på saknaden av specialistkunskap kring hur han skulle arbeta med ett utsatt barn under en längre tid.

K2 uttrycker en viss bekvämlighet med att möta problematiken kommersiell sexuell exploatering av barn, men också en kunskapsbrist precis som K1.

Min kunskap är väldigt begränsad, i nuläget känner jag. Jag har väl en känsla för hur jag rent skulle bemöta det i stunden och så tror jag. Jag tycker väl att både jag själv och allmänt att det hade varit bra med mer kunskap kring det vi har plockat upp. Det här med att kunna se och tolka signaler tidigt för vad som skulle kunna vara en indikation. Jag tror också att kunskap kring det och hur man ställer frågan, det skulle nog göra fler blir liksom trygghet att göra det. Och att det inte blir något man ryggar tillbaka från eller glömmer bort. Alltså, man måste ändå lyfta ämnet för att ens kunna använda kunskapen till att börja med - K2

K2s kunskapsbrist handlar om svårigheten att få tag i problematiken och hur man ska ställa frågan om kommersiell sexuell exploatering. Till skillnad från de andra respondenterna talar han inte om erfarenhetsbaserad kunskap som tillgång i mötet med ett barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering. Med utgångspunkt i resonemanget om erfarenhetens betydelse skulle K2s kunskapsbrist kunna bero på att han har arbetat kortast tid inom sin verksamhet och kan därmed ses som en orsak till kunskapsbristen. Med det menar vi att erfarenheten av andra svåra problemområden kan minska behovet av specifik kunskap om kommersiell sexuell exploatering.

6.4.2 Vi kan inte vara specialister på allt

Flera respondenter uttrycker som nämnt ovan en kunskapslucka när det gäller den specifika problematiken kommersiell sexuell exploatering. De flesta pekar på sin erfarenhet som resurs, men här uttrycker S3 trots sin erfarenhet ett behov av specialist stöd i mötet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering.

Nej, men jag hade behövt mer kunskap. Jag tror att jag skulle behöva veta mer om hur det kan se ut? Hur tidigt kan det börja? Vilka åldrar kan det vara? Mer kunskap om vilka omständigheterna kan vara? Mycket mer kunskap för att kunna ringa in och se risker

för att kunna upptäcka att barn är utsatta på något sätt. Jag tänker väl ändå på något sätt att socialsekreterare kan behöva ha hjälp att ställa rätt frågor kring det här. Man behöver ändå någon form av specialiststöd på något sätt, alltså vilka frågor ska man ställa? Vi har rätt mycket stöd och verktyg när det gäller barn som varit utsatta för våld. - S3

S3 beskriver behovet av någon form av specialiststöd för att veta hur man ska prata om kommersiell sexuell exploatering med barnet, samtidigt nämner hon utmaningen med att vara socialsekreterare som innebär ett brett ansvarsområde. Att hon ska kunna identifiera många olika risker som barn utsätts för och behov som barn har.

Nej men att vi har så begränsat med resurser och att det är väldigt många områden vi ska ha kunskap om och att det är svårt att täcka in alla delar. Och man hamnar väldigt mycket i den här situationen, ska vi specialisera oss? Ska det vara någon som ska kunna något område mer? Samtidigt går inte det riktigt heller då, för att om vi träffar barnen så måste alla uppmärksamma på detta, så det är en utmaning hela tiden då på något sätt att fylla på, att ha kunskap. Man behöver hela tiden ha batterier av att "allt det här ska vi tänka på" när vi möter barn och ungdomar. - S3

S3 ser sin begränsning att nå problematiken kommersiell sexuell exploatering av barn, då socialsekreteraren inte kan specialisera sig på alla områden. Utmaningen som S3 beskriver kan förstås genom Goffmans ramteori. När en socialsekreterare möter ett barn och ska kartlägga utifrån behov behöver socialsekreteraren göra en inramning som enligt Goffman (1986, s. 13) sker utifrån tidigare erfarenheter och engagemang. För att kunna rama in kommersiell sexuell exploatering krävs det därför, utifrån ramteorin, att man har erfarenhet av det eller söker med engagemang efter det. Utmaningen blir att man inte kan rama in allt i en situation, utan det sker enligt Goffman (1986, s. 10) utifrån individens unika synvinkel och det S3 menar är att deras synvinkel inte kan täcka av allt.

S4, som både arbetar som socialsekreterare och deltid inriktat mot människohandel och prostitution, menar att även om man saknar kunskap om problematiken kommersiell sexuell exploatering, kan alla fråga om det.

Ja, och jag tänker, det som min kollega och jag brukar se när vi ute jobbar också, då tänker socialsekreterare så här, “för att ställa de här frågorna så måste man vara någon specialist på det här”. Det behöver du inte vara. Det är att man frågar och vågar och får förtroendet så att en person börjar öppna sig lite - S4

S4 menar att trots avsaknad av specialistkunskap som S3 uttrycker i citaten ovan behöver man inte specialistkunskap för att nå problematiken, utan det viktiga är att fråga om det. S3 menar att hon kan behöva hjälp att förstå hur man ska ställa frågorna.

I Norlis (2001, s. 4) forskning menar han att yrkesverksamma saknar kunskap om kommersiell sexuell exploatering, vilket vår studies empiri stämmer överens med. Vår empiri visar dock att även om respondenterna upplever en kunskapsbrist uttrycker de en kunskap om hur de skulle bemöta och ta emot ett barn som varit utsatta för kommersiell sexuell exploatering. De uttrycker dock samtidigt att de har ett behov av mer kunskap för att kunna arbeta och upptäcka kommersiell sexuell exploatering mot barn i sitt vardagliga arbete.

7. Diskussion

Studiens syfte var att undersöka och belysa yrkesverksammans perspektiv på sitt *arbete* och *ansvar* i relation till barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering. Frågeställningarna i studien var; Hur gör yrkesverksamma i praktiken om de möter barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering samt vilka redskap anser de behövs för att fråga barn om detta? Hur ser yrkesverksamma på sin kunskap och kompetens kring sexuell exploatering av barn? Vilka möjligheter och dilemman kan urskiljas i arbetet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering?

Resultatet i studien visar att arbetet med kommersiell sexuell exploatering inte är tydligt inkorporerat i de flesta av våra yrkesverksammans arbete, med undantag för respondenten som arbetar deltid mot människohandel och prostitution. Respondenterna beskriver att deras arbete med kommersiell sexuell exploatering av barn inte är standardiserat i verksamheterna, utan att ansvaret ligger på den yrkesverksamma själv att fråga om problematiken. Konsekvensen av det kan tolkas vara att yrkesverksammans arbete med kommersiell sexuell exploatering är beroende av deras möjligheter att fråga. Resultatet visar också att möjligheten att fråga påverkas av

yrkesverksammas erfarenhet, ansvar och kunskap om problematiken och verksamhetens hjälpmedel. I den tidigare forskningen beskriver Hammarström et al. (2022, s. 289-290) att ungdomarna i deras studie tycker att det är enklare att bli frågade om sexuell ohälsa, än att behöva ta upp det själv. Med utgångspunkt i studiens resultat och Hammarströms et al. artikel kan en möjlig risk med att ansvaret för att arbeta med kommersiell sexuell exploatering av barn ligger på den enskilda yrkesverksamma vara att om inte den yrkesverksamma berör kommersiell sexuell exploatering självmant finns det en risk att utsattheten inte kommer upp till ytan. Ytterligare en risk som kan påverka att utsattheten inte kommer upp till ytan, som resultatet pekar på, är att barnet själv kan tycka det är svårt att berätta om kommersiell sexuell exploatering på grund av problematikens känslighet. Wendts et al. (2011, s. 253-254) artikel bekräftar detta, då de menar att problemområden som sexualitet och övergrepp är svåra att lyfta själv. Norli (2001, s. 64-65) menar i sin studie att om man inte frågar om kommersiell sexuell exploatering kan barnets utsatthet osynliggöras. Om de yrkesverksamma inte frågar barn om kommersiell sexuell exploatering vore det vidare intressant att undersöka vem som då fångar upp problematiken och vad risken blir för barnet om det inte fångas upp av någon?

Alla respondenterna resonerar om att de har en roll i arbetet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering. Med utgångspunkt i vinjetten visar de yrkesverksamma att det fiktiva fallet hade kunnat vara ett möjligt scenario som de hade kunnat möta i sitt arbete och är aktuellt för deras verksamhet. Samtidigt är det ingen av respondenterna som uttrycker tydligt att detta skulle vara endast deras verksamhets ansvar att arbeta med kommersiell sexuell exploatering av barn. Alla respondenter uttrycker att de vill tro att de kan bemöta problematiken och arbeta med den, men inte behandla den själva, utan att det måste vara flera aktörer inblandade. Detta kan tänkas bero på att kommersiell sexuell exploatering är ett komplext problem och som Jonsson, Svedin och Hydén (2015, s. 21-23) skriver kan det var sammankopplat med till exempel psykisk ohälsa, levnadsförhållanden, tidigare fysisk och psykisk utsatthet.

Något som vi kan urskilja i vårt resultat är skillnaden mellan respondenternas kompetensfält, att socialsekreterarna rör sig inom det socialt reglerade fältet och kuratorerna inom det socialt integrerade fältet (Brante 2014, s. 309). Detta kan ses som en anledning till varför deras arbete delvis skiljer sig åt, vilket tas i uttryck i deras beskrivning av deras tillvägagångssätt. Samtidigt visar de yrkesverksamma på samma behov av andra verksamheter som behöver involveras, vilket kan urskiljas som en likhet i deras arbete. Även om de olika yrkesgrupperna har olika

professionella roller tillhör de flesta samma profession i grunden, vilket skulle kunna förklara varför deras kompetensfält överskrider varandra i arbetet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering.

Resultatet visar att flera av respondenterna uttryckte en brist på kunskap gällande kommersiell sexuell exploatering av barn, med undantag för S4 (som arbetar deltid inriktat mot människohandel och prostitution) och S1 som mött problematiken flera gånger. Majoriteten av respondenterna har inte mycket erfarenhet av just denna problematik, men flera av dem ser sin erfarenhet av att ha arbetat med andra svåra problem som en möjlighet till att kunna arbeta med kommersiell sexuell exploatering. Den erfarenhetsbaserade kunskapen menar flera av respondenterna är överförbar och att det därav inte krävs specialistkunskap för att bemöta barn som utsätts för detta. Utöver den erfarenhetsbaserade kunskapen som möjlighet, beskriver även respondenterna att de kan härbärgera den svåra problematiken de tidigare har mött. Detta skiljer sig från Pistorius (2008, s. 185-187) studie som menar att yrkesverksamma som arbetar med tunga problematiker påverkas och tycker det är psykiskt påfrestande att härbärgera svår problematik som sexuella övergrepp.

En utmaning vi kan urskilja ur resultatet utifrån den erfarenhetsbaserade kunskapen, oavsett möjligheten den ger att bemöta barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering, är att problematiken och utsattheten fortfarande behöver komma upp till ytan. Detta för att kommersiell sexuell exploatering av barn ska vara möjlig att arbeta med för de yrkesverksamma. Det skulle kunna kräva att de yrkesverksamma har medvetenhet om kommersiell sexuell exploatering av barn och var, hur och att det kan förekomma. Frågan är vad den erfarenhetsbaserade kunskapen har för betydelse om problematiken inte aktualiseras i de yrkesverksammas arbete. I sökandet av respondenter hörde vi av oss till 95 yrkesverksamma. Flera av de svar vi fick var att de själva aldrig stött på kommersiell sexuell exploatering av barn eller inte arbetat med det. Något som är intresseväckande är att en av våra respondenter hade stött på problematiken flera gånger, medan samma typ av enhet i en annan närliggande kommun menade att det aldrig mött problematiken och ville därför inte ställa upp på intervju. Vi frågar oss varför det var så och om det möjligen skulle kunna bero på att det saknas medvetenhet och kunskap om kommersiell sexuell exploatering av barn eller att det inte når de yrkesverksamma. En annan möjlig tanke till varför problematiken inte når de yrkesverksamma skulle kunna bero på att det skulle kunna vara ett ovanligt problem.

En ytterligare utmaning som respondenterna uttrycker är omfattningen av de områden de ska ha kunskap om vid ett möte med barn. Det är många problemområden som de ska försöka nå för att säkerställa barns välmående. Utmaningen i det kan vara att kommersiell sexuell exploatering av barn eller andra problemområden missas eller bortprioriteras för att den yrkesverksamma inte kan täcka in allt. Samtidigt är socionomyrket brett och tillhör flera kompetensfält (Brante 2014, s. 309). Alla problemområden är viktiga att ha kunskap om och kommersiell sexuell exploatering av barn behöver inte nödvändigtvis ställas över något annat, men samtidigt måste någon ta ansvar och arbeta med det. Mörkertalet för hur många barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering anses stort (Brottsförebyggande rådet 2022, s. 7). För att nå dessa barn menar respondenten som arbetar mot människohandel och prostitution att vi måste våga fråga och att medvetenheten om kommersiell sexuell exploatering av barn behövs för att göra just det.

Något vi reagerade på i vår studie var att ingen av respondenterna beskrev hur en insats eller behandling skulle kunna se ut. Detta kan bero på att vår vinjett var uppbyggd utifrån ett första möte och att respondenterna fastnade i det eller att respondenterna inte vet, då barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering kan ha väldigt olika behov. En förlängning av vår studie som hade varit intressant att undersöka är hur olika insatser och behandlingar i relation till kommersiell sexuell exploatering ser ut samt vad utsatta upplever att dessa har gett för resultat.

8. Referenser

Ahrne, Göran & Peter Svensson (2022) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. 3:e Uppl. Stockholm: Liber.

Barn- och ungdomspsykiatri (2023) *Vårt uppdrag* <https://www.bup.se/om-oss/organisation-och-uppdrag/> [Hämtad 2023-04-17]

Barnombudsmannen (2023) *Om oss*.

<https://www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/om-barnkonventionen/> [Hämtad 2023-04-18]

Benavente, Beatriz, Díaz-Faes, Diego A , Ballester, Lluís & Noemí Pereda

(2022) Commercial Sexual Exploitation of Children and Adolescents in Europe: A Systematic Review. *Trauma, Violence, & Abuse*. Vol 23(5):1529-1548.

Brante, Thomas (2014) *Den professionella logiken - Hur vetenskap och praktik förenas i det moderna kunskapssamhället*. 1:a Uppl. Stockholm: Liber.

Brottsförebyggande rådet; Fjelkegård, Lina, Franke Björkman, Kristin & Emma Patel (2022) *Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling - En uppföljning av lagens tillämpning*. Rapport 2022:4. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3:e Uppl. Stockholm: Liber.

Child10, Intedinhora, Ellencentret (2020) *Ingen hörde ropen på hjälp - Vilken hjälp finns för människor som utsätts i prostitution, människohandel för sexuella ändamål och annan kommersiell sexuell exploatering?* [https://nyarsloftet.nu/wp-content/uploads/2020/12/C10_Rapport_Ingen-horde-ropen-pa-hjalp-WEBB.pdf] Hämtat. 2022-03-07.

Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik. Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. 1:a Uppl. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson-Zetterquis, Ulla & Göran Ahrne (2022) *Intervjuer*. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. 3:e Uppl. Stockholm: Liber.

Fredlund, Cecilia, Dahlström, Örjan, Svedin, Carl Göran, Wadsby, Marie, Jonsson, Linda S. & Gisela Priebe. (2018) Adolescents' motives for selling sex in a welfare state – A Swedish national study. *Child Abuse & Neglect*. Vol 81:286- 295.

Goffman, Erwing (1986) *Frame Analysis – An Essay on the Organization of Experience; with a foreword by Bennett M. Berger*. Boston: Northeastern University Press.

Hammarström, Sofia, Bernhardsson, Susanne, Nilsen, Per, Elisson, Jennie, Frostholm, Ellinor & Malin Lindroth (2022) Ask me, listen to me, treat me well and I shall tell: a qualitative study of Swedish youths' experiences of systematic assessment of sexual health and risk-taking (SEXIT). *Sexual and Reproductive Health Matters*. Vol 30(1): 283-298.

Hammarstrom, Sofia, Lindroth, Malin, Nilsen, Malin, Nolskog Malin & Susanne Bernhardsson (2021) Staff's experiences of a pilot implementation of the SEXual health Identification Tool for assessing sexual ill health among visitors to Swedish youth clinics - A focus group study. *Sexual and Reproductive Healthcare*. Vol 29: 1-7.

Jacobsson, Katarina (2008) Den svårfångade kvaliteten. I: Katarina Sjöberg & David Wästerfors (red.) *Uppdrag: Forskning. Konsten att genomföra kvalitativa studier*. 1:a Uppl. Malmö: Liber.

Johannessen, Asbjørn, Tufte, Per Arne & Line Christoffersen (2020) *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 2:a Uppl. Malmö: Liber.

Jonsson, Linda S, Svedin, Carl Göran & Margareta Hydén (2014) Without the Internet, I never would have sold sex: Young women selling sex online. *Cyberpsychology*. Vol 8 (1): article 4.

Jonsson, S. Linda, Svedin, Carl Göran & Margareta Hydén (2015) Young women selling sex online – narratives on regulating feelings. *Adolescent Health, Medicine and Therapeutics*. Vol. 2015(6):17-27.

Jämställdhetsmyndigheten (2021) Prostitution och Människohandel. Rapport 2021:23. Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Karlén, Helena. (2009). *Barnsexhandel - kommersiell sexuell exploatering av barn*. Stockholm: ECPAT Sverige och Jure förlag.

Kullberg, Christian & Elinor Brunnberg (2007) Vinjetter som verktyg i studier av välfärdsprofessioner. I: Elinor Brunnberg & Elisabet Cedersund (red). *Välfärdspolitik i praktiken: om perspektiv och metoder i forskning*. Uppsala: NSU Press

Långberg, Bodil & Åsa Lundberg Mattsson (2008) *Sexuell exploatering av barn och ungdomar - vad vet de som möter barnen? En inventering av kunskaps- och resursbehov*. Edita Västra Aros: Stiftelsen Allmänna barnhuset.

Maureen C. Kenny, Helpingstine, Claire, Long, Haiying, Perez, Lorena & Maria Clara Harrington (2019) Increasing Child Serving Professionals' Awareness and Understanding of the Commercial Sexual Exploitation of Children. *Journal of Child Sexual Abuse*. Vol 28(4): 417–434.

Norli, Bjørg (2001) *Hjelpeapparatets forhold til kommersiell seksuell utnytting av barn og unge*. Pro Sentret Oslo kommune.

Persson, Anders (2012) *Ritualisering och sårbarhet - ansikte mot ansikte med Goffmans perspektiv på social interaktion*. Första Uppl. Malmö: Liber.

Pistorius, Kensey Drouet, Feinauer, Leslie L., Harper, James M., Stahmann, Robert F. & Richard B. Miller (2008) Working With Sexually Abused Children. *American Journal of Family Therapy*. Vol 36 (3):181-195.

Priebe, Gisela. (2008). Sexuell exploatering av barn och ungdomar - Sammanställning av aktuell kunskap och forskning 2004–2008. Stockholm: Allmänna Barnhuset.

Prop. 2021/22:231. Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar

Rennstam, Jens & David Waterford (2022) Att analysera kvalitativt material. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. 3:e Uppl. Stockholm: Liber.

SFS 1962:700 *Brottsbalken*

SFS 2001:453 *Socialtjänstlag*

SFS 2009:400 *Offentlighets- och sekretesslag*

SFS 2010:800 *Skollag*

SFS 2017:30 *Hälso- och sjukvårdslag*

SFS 2018:1197 *Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*

Socialstyrelsen (2015) Sex mot ersättning - Utbildningsmaterial om skydd och stöd till barn och unga. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2015-5-2.pdf> [Hämtad: 2023-03-14.]

Svensson, Kerstin & Lennart G. Svensson (2019) Det professionella svenska landskapet. I: Thomas Brante, Kerstin Svensson & Lennart G. Svensson (red). *Ett professionellt landskap i förvandling*. 1:a Uppl. Studentlitteratur AB: Lund

Svensson, Kerstin (2019) Socionomers syn på sin yrkesroll och organisation.

En jämförande enkätstudie 2008 och 2018. Research Reports in Social Work. Vol. 2019(10). Socialhögskolan, Lunds universitet.

Vetenskapsrådet (2002) Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wendt, Eva K., Lidell, Evy A.-S., Westerståhl, Anna K.E., Marklund, Bertil R.G. & Cathrine I. Hildingh (2011) Young women's perceptions of being asked questions about sexuality and sexual abuse: a content analysis. *Midwifery*. Vol 27(2):250-256

9. Bilagor

Bilaga 1 - Informationsbrev

Information om deltagande i examensarbete om kommersiell sexuell exploatering

Hej!

Vi heter Sara Agvall och Linn Andersson Bergman och är två socionomstudenter vid Lunds universitet. För närvarande skriver vi vår kandidatuppsats om kommersiell sexuell exploatering av barn upp till 18 utifrån ett professionsperspektiv. Vårt syfte är att undersöka yrkesverksammas upplevelser av arbetet med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering utifrån teman som ansvar och kunskap.

Till vår studie söker vi 6-10 intervjupersoner och tror att du eller någon av dina medarbetare skulle kunna vara en av dem. Intervjun kommer ta ca 45 minuter. Tid för intervjuerna bestäms utifrån överenskommelse, vi kommer gärna till din arbetsplats men kan även mötas på annan plats. Är detta inte möjligt är vi öppna för att intervjun sker på zoom, men vi ser helst att den sker fysiskt. Vi undrar om du har tid någon gång från den 12 april v.15, vecka 16 eller vecka 17.

Vi vill informera om att deltagandet är helt frivilligt och att du när som helst kan avbryta ditt deltagande utan vidare förklaring. I uppsatsen kommer citat presenteras på ett sådant sätt att det inte går att känna igen någon enskild person, inga namn på personer eller deltagande kommuner kommer framgå. Yrkesroll och vilken typ arbetsplats respektive intervjuperson verkar inom kommer dock att framgå. Materialet kommer att förstöras efter arbetet blivit godkänt.

Vi skulle vara väldigt glada och tacksamma om ni hade velat delta i vår undersökning. Känner du att du själv inte har möjlighet att delta får du gärna skicka vidare detta brev eller förmedla någon av era medarbetares mejladresser. Om någon är intresserad får de gärna kontakta oss enligt våra kontaktuppgifter. Vid intresse kommer vi vidare att informera om samtycke och

andra omständigheter rörande deltagandet. Har du några funderingar gällande intervjun och studien, hör gärna av dig.

Uppsatsen förväntas vara färdigställd i juni och då får ni gärna ta del av det färdiga resultatet.

Med vänliga hälsningar,

Sara Agvall sa5701ag-s@student.lu.se

Linn Andersson Bergman li1035an-s@student.lu.se

Handledare: Lina Ponnert lina.ponnert@soch.lu.se

Bilaga 2 - Samtyckesblankett

Respondentens försäkran om samtycke

- Jag har fått information om studiens syfte och innehåll
- Jag är medveten om att jag när som helst kan avbryta mitt deltagande i studien, utan att behöva lämna någon förklaring. Om jag väljer att avbryta studien kommer materialet inte användas i studien.
- Jag är medveten om att jag kommer att delta i en intervju och att den kommer spelas in.
- Jag är medveten om att personliga uppgifter om mig och min arbetsplats inte kommer framgå i den färdiga uppsatsen.
- Jag har mottagit information om att min intervju ingår i ett examensarbete som kommer vara tillgängligt på Lunds universitets databas.
- Jag är medveten om att ljudfilerna och uppgifterna kommer förstöras när uppsatsen är godkänd.

Ort och datum.....

Underskrift.....

Namnförtydligande.....

Bilaga 3 - Intervjuguide

Introduktion

- Samtycke, frivillighet
- Inspelning av intervju

Bakgrund

- Skulle du vilja presentera dig, namn, ålder?
- Berätta gärna om din utbildningsbakgrund och tidigare yrkeserfarenhet. Är i arbetet?
- Vill du berätta lite om ditt nuvarande arbete? Vilken är din roll i verksamheten? Hur ser en vanlig arbetsdag ut?

Kommersiell sexuell exploatering

- Vad tänker du när jag säger kommersiell sexuell exploatering av barn?
- Hur tror du barn kommer i kontakt med kommersiell sexuell exploatering?
- Har du i ditt arbete kommit i kontakt med barn och unga som varit kommersiell sexuell exploatering?

Vinjett

Du har ett samtal med ett barn, 15 år, som har mått väldigt dåligt och känt sig väldigt ensam. Efter en stund berättar hen att hen har pratat med män på en hemsida. Det framgår att hen har skickat bilder på sin nakna kropp till en av dessa män, som utbyte fick hen en swishbetalning. Du märker att barnet tycker det är jobbigt att öppna upp sig. Det framgår att barnet skuldbelägger sig själv och känner skam över vad som hänt.

- Vad gör du i den här situationen, hur går du tillväga?
- Vem/vilka bör kontaktas och varför?
- Vilket stöd anser du att barnet behöver, av vem/vilka?

Arbetet/Bemötande

- Ställer du frågor om kommersiell sexuell exploatering till barn du möter? I vilka situationer/fall gör du det?
- Hur hjälper du ett barn som utsatts för kommersiell sexuell exploatering?

- Vad ser du att ett barn som utsatts för kommersiell sexuell exploatering behöver?
- Vilket ansvar har du att hjälpa ett barn som utsatts för kommersiell sexuell exploatering?
- Är det något särskilt du anser är viktigt att tänka på i bemötandet av ett barn som utsatts för kommersiell sexuell exploatering?
- Finns det riktlinjer/rutinfrågor kring arbetet med kommersiell exploatering? (Följdfråga: Om det finns hur ser det ut?)
- Ställer du frågor om känsliga ämnen som sex, sexualitet, våld till barn? (Följdfråga: Om ja, vad tycker du är viktigt att tänka på i dessa samtal?)
- Informerar du barnet om att den har varit utsatt för ett brott om den berättar att den varit utsatt? Hur gör du det?
- Gör ni en anmälan till socialtjänsten om ni får reda på att ett barn utsatts för kommersiell sexuell exploatering? (ställs inte till socialsekreterare)
- Kontaktas föräldrar när görs det/ när görs det inte?

Kunskap

- Vilken kunskap och kompetens anser du att du har gällande kommersiell sexuell exploatering?
- Känner du dig trygg att arbeta med barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering? Varför?
- Upplever du att du har kunskap om tecken eller signaler där man kan misstänka att ett barn utsatts för kommersiell sexuell exploatering?
- Upplever du att du har ett lämpligt språk för att ha samtal om kommersiell sexuell exploatering?
- Har du någon specifik utbildning kring ämnet kommersiell sexuell exploatering av barn? Hur har du införskaffat dig den?
- Vad för ytterligare kunskap om ämnet skulle du vilja ha och varför?
- Har ditt arbete med kommersiell sexuell exploatering förändrats under tiden du arbetat på ____? Hur?
- Hur tror du att din kunskap om kommersiell sexuell exploatering av barn ser ut i relation till dina kollegors?

Utmaningar

- Vilka dilemman och möjligheter finns det i det praktiska arbetet med målgruppen?

- På vilket sätt påverkar dina egna känslor kring ämnet ditt arbete med det?

Avslutning

- Har du några ytterligare saker du vill tillägga som vi inte berört under intervjun?
- Tack!